

ELAZIĞ

KÜLTÜR ve TANITMA VAKFI DERGİSİ Yıl:26 Sayı:41 Temmuz 2014

ELAZIĞ
KÜLTÜR ve TANITMA VAKFI DERGİSİ

KÜNYE

İmtiyaz sahibi

Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı adına
Mehmet ÇAĞLAR

Yayın Yönetmeni ve

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Salih Özbulut

Genel Koordinatör

Mustafa Fethi GÜRBÜZ

Yayın Kurulu

Cahide (Dalokay) ÖZDEMİR
Prof. Kerim SUNGUROĞLU
Şemsettin ÜNLÜ
Sevim (Anagür) KOYUNOĞLU
Mustafa TURAN
Cahit KOÇ
Prof. Kemal ÖZMEN

İdari Müdür

Güçmen MEMİŞOĞLU

Yönetim Yeri ve Adresi

Sokullu Mehmet Paşa Cad. Ece Sk.
No: 15/3 Dikmen ANKARA
Tel: 0312 480 28 80
Fax: 0312 480 38 08
e-mail: info@elazigvakfi.org.tr

Tasarım

başkent tasarım

Nenehatun Cad. No:81/4 GOP
Çankaya - ANKARA
Tel : 0312 436 42 69
Faks : 0312 436 42 64
mail : bilgi@baskenttasarim.com
www.baskenttasarim.com.tr

Baskı

Ankara Ofset

Büyük Sanayi 1. Cadde
Necatibey İş Hanı Alt Kat No: 93/43-44
İskitler - Ankara
Tel : 0.312 384 50 63

Yayın Tarihi : Temmuz 2014

Yayın Türü : Yerel Süreli

Yayın Aralığı : 6 ay

Yayın Dili : Türkçe

Bu dergi basın-meslek ilkelerine uymaya söz vermiştir. Dergideki yazılarda ifade edilen görüş ve fikirler yazarlarına aittir. Yazıların bilimsel, dil ve imla sorumlulukları yine yazarların kendilerini bağlar. Bunlar Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı dergisinin düşünce politikasını yansıtan metinler olarak mütalâa edilmemelidir.

İÇİNDEKİLER

Neden Harput Senfonisi	1
Elazığ Ekonomisine Bakış	2
Ömer Faruk Koçak (Elazığ Valisi)	6
Mücahit Yanılmaz (Elazığ Belediye Başkanı)	7
Şehir ve Kültür	8
Herşey Helal Olsun Sana Elazığ	10
Elazıgılı Olmak Mı... Elazıgılı Kalmak Mı...	11
Sanat Hayatının 50.Yılında; Mustafa Turan	13
Atatürk'ün Sekerat'taki Karargah Evi	16
Uzak Yıllar Yakın Anılar: Albay Celal Dora	20
Harput'un Kayıp Şairi: Süleyman Bektaş	22
Doğudaki Batı: Elazığ	24
Harput'tan Mezre'ye Taşınma Serüveni ve İlk Vilayet Konağı ...	26
Elazığ'ı Geleceğe Taşımak!	30
Semavi Dinlerin Kaynağı ve Bu Dinlere Sonradan Yapılan Yanlış İlaveler	33
Andiri Köyü'nün Çocukları	37
Elazığ'dan Anılar	40
Elazığ İlindeki Su Ürünleri Üretiminin Mevcut Durumu	43
Gakgo Mu, Gakgoş Mu?	48
Harputta Üç Amerikalı	49
Yığıkili Zülküf	50
Öldükten Sonra Yaşayanlar	52
Elazığ'ın Dışarıdaki Yüzleri: Ziya Çarsancaklı	54
Kadim Şehir Palu	57
Malatya'da Elazığ'da	59
Örnek Bir Davranış	60
Vakfımız Kanalıyla 2013-2014 Öğrenim Yılında Burs Veren Yardımsever Hemşehrilerimiz	61
Kaybettiklerimiz	62

NEDEN HARPUT SENFONİSİ

Mehmet ÇAĞLAR

Yönetim Kurulu Başkanı

Uzun zamandır üzerinde özenle emek ve zaman verdiğimiz, en önemlisi gönül verdiğimiz "Harput Senfonisi"ni ilk önce 31 Mayıs 2013 tarihinde Elazığ Kültür Sarayının açılışında, daha sonra da 26 Mayıs 2014 tarihinde Ankara' da icra ederek Elazığ'lılarla buluşturma olanağı bulduk. İlgi ve beğeni aldı. Bu sonuç, yapılan çalışmanın ne kadar doğru ve önemli olduğunu göstermiş oldu. Ayrıca, bu konserlerin TRT Müzik kanalı ile yayınlanarak geniş bir izleyici kitlesi tarafından izlenmesi bizi mutlu etti.

Burada üzerinde durulması gereken konu, bu çalışma ile Elazığ – Harput müziğinin tanıtılmasıdır. Zira, sanat ve kültür zenginliğimiz içinde önemli bir yeri olan musikimizi ancak bu çalışma ile dünya müzik sahnelerine taşımak mümkün olacaktır. Geleneksel müziğimizin dünyaya tanıtılmasında türkülerimizin senfonik düzenlemeleri büyük bir önem taşımaktadır. Harput senfonisi de bunun ilk örneklerinden biridir.

Bu çalışma ile müziğimiz yerel olmaktan kurtulacak ve evrensel bir boyut kazanacaktır. Yaklaşımımız da buna yöneliktir. Bu arada üzerinde durulması gereken önemli bir konu veya amaçlardan biri de, geçmiş tarihte yaşanmış güzellikleri, dostluk ve aşkları bu sanat eseri ile anlatmaktır. Toplumlararası anlaşmazlıkların ve sorunların çözümünde spor ve sanatın uzlaşıcı ve yakınlaştırıcı bir rol üstleneceğine inanıyorum. Bu nedenle "Ahçık" in de yer aldığı "Harput Senfonisi" ni önemsiyoruz.

Böylece 4 bin yılı aşkın bir tarihe sahip olan Harput' un kültürel zenginliğini, sosyal hayatın ve paylaşımın sınırlarını ve güzelliklerini dünyaya tanıtarak, geçmişte müslüman ve ermenilerin uzun bir süre kardeşçe ve beraber yaşadığı, başka bir ifade ile toplumlararası dostluğunu anlatma fırsatı bulacağız.

Bu nedenle "Harput Senfonisi" nin çok yönlü olarak değerlendirilmesinin gerekliliğine ve tanıtım için önemli ve doğru bir adres olduğuna inanıyorum. 2014 Mayıs ayında değerli dostumuz Sayın Mustafa Turan' ın 50'nci sanat yılı ile ilgili kutlamalar da gündeme geldi. Gerek Elazığ' da ve gerekse Ankara' da yapılan etkinlikler ona yakışan şekilde ve güzellikte gerçekleşti. Yaşanan güzellikleri birlikte paylaştık. Bu nedenle söylenecek çok şey var. Ancak, özetlemek gerekirse; bazı duyguları zamanında söylemek, vefa borcunu temerrüde düşürmeden ödemenin doğru bir yaklaşım olduğuna inanıyorum. Bu bağlamda Sayın Mustafa Turan' ın 50'nci sanat yılı için gündeme getirilen etkinlikleri önemsiyor, bu tür vefalı davranışların başka değerlerimiz için de gösterilmesini diliyorum. Sayın Mustafa Turan' ın kendisine ve ailesine bundan sonraki yaşamında sağlık ve esenlikler diliyoruz.

Elazığ Ekonomisine Bakış

Nuri ÖNAL

Elazığ Doğu Anadolu bölgesinde coğrafi konum itibari ile geçiş merkezi üzerinde kurulu doğuyu batıya bağlayan bir ilimizdir.

Elazığ'ın ekonomisi sanayi, tarım ve ticaretten oluşmuştur.

Gayri safi gelirin; % 30 sanayi

% 25 tarım

%10 ticaret olarak görünmektedir.

Bir ilin ekonomisini, ticaretini ve sanayisini öğrenebilmek için önce kalkınma alternatiflerine bakmak gerekiyor ki bu alternatifler Elazığ ilinde fazlasıyla mevcuttur.

Bunlar nelerdir:

A) Maden ve mermer

B) Tarım

C) Hayvancılık

D) Su potansiyeli

E) Hizmet sektörleri

F) Eğitim

G) Yöresel gıdalar ve eğlence

H) Turizm

Madenlerimiz başta krom olmak üzere altın, gümüş, bakır, çinko

Kurşun, mermer v.s.

Krom madenine baktığımızda Türkiye de olduğu gibi dünya piyasalarında da önemli bir yer tutmaktadır. Yapılan ihracat rakamlarından da bellidir.

Mermer sektöründe ise tartışmasız yine Türkiye ve dünya piyasalarında söz sahibi durumdayız. Hele bir vişne mermerimiz var ki yine dünya markası olmuş kutsal Kabe ile birlikte ABD Beyaz Saray' da kendini göstermiştir.

İlin diğer önemli bir değeri ise yıllık 120 bin tona ulaşan rekoltesi ile şaraplık Boğazkere ve Öküzgözü üzüm çeşitleridir.

Tarım alanları Keban Barajı'ndan sonra biraz gerilese de bu sektörde de başarı sağlanmıştır. Özellikle kayısı yetiştiriciliğinde Elazığ önemli bir il konumundadır.

Hayvancılık alanında ise bir dönemler Türkiye'nin ve Doğu Anadolu Bölgesinde 1. sırayı almasına rağmen bir duraklama devresinden sonra Elazığ'da hayvan ürünleri organize sanayi bölgesi kurulmasını takiben bu sektör yeniden gelişme göstermiştir.

Su potansiyeli bakımından zengin bir bölgededir. Üç tarafı sularla çevrili olan Elazığ'da Alabalık üretimi önemli bir noktaya ulaşmış ve AB ülkelerine işlenerek ihraç edilmektedir. 20 bin ton ile ülkemizde Alabalık yetiştiriciliğinde ilk sırada gelen Elazığ'da sektöre olan ilgi artarak devam etmektedir.

Hizmetler sektörü yönünden sağlık alanında Elazığ, çevre illere; Tunceli, Bingöl, Muş ve Diyarbakır'a hizmet vermektedir. İl, sağlık alanında doktor, yatak, hemşire vb. istatistiklerde Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır. 2013 Aralık ayında temeli atılan Sağlık Kampüsü projesinin hizmete girmesi ile birlikte Elazığ bu alanda çok önemli bir noktaya gelecek ve komşu ülkelerden hasta kabul edebilecektir.

Yöresel gıdalarımız herkesin bildiği gibi tadına doyum olmayan

Orcik, pestil, pekmez, ağın leblebi, tulum peyniri ve buna benzer geleneksel ürünler öne çıkmaktadır.

Turizm alanında da özellikle son yıllarda önemli bir çıkış yakalayan Elazığ'da tarihi Harput, Palu, Hazar Gölü, Hazar Baba Kayak Merkezi, yöresel ürünleri, mutfağı, musikisi önemli değerler olarak dikkat çekmektedir. 2013 yılında 103 bin turisti ağırlayan Elazığ'da turizm yatırımları otel, lokanta, alışveriş merkezleri yatırımları hızlanmıştır.

Eğitim alanında başta Fırat Üniversitesi başta olmak üzere çok sayıda okul, dersane, bedensel ve zihinsel engelliler ve özel okullarla eğitim alanında önemli bir noktadadır.

Bunları yazdıktan sonra kendi kendimize soralım; Elazığ'ın sanayisi tarımı ve ticareti neden gelişmiyor?

Elazığ bölgedeki genel olumsuzluklardan yıllar itibarı ile en fazla olumsuz etkilenen il olmuş ve bu dönemde çok ciddi bir sermaye ve beyin göçü vermiştir.

Devlet politikalarının yetersizliği nedeniyle, tarım ve hayvancılık sektörleri beklenen gelişmeyi gösterememiş ve sulanabilir arazilerin ancak yüzde 20'si sulanabilmiştir. Besicilik ve küçükbaş hayvancılık bitme noktasına gelmiş ve bu alanlardaki çok yoğun olan nüfus bir anda işsizler ordusuna dahil olmuştur.

Tüm bunlarla birlikte 2012 yılında yayınlanan yeni teşvik yasası kapsamında Elazığ 4. Bölgede yer almış ve 2012 yılı öncesine göre alınan teşvik belgelerinde bu tarihten sonra %61 azalma yaşandığı Hazine Müsteşarlığı Teşvik Uygulama Genel Müdürlüğü istatistiklerinde görülmüştür.

Tüm bu olumsuzluklara rağmen, Elazığımızın çevre illere göre güçlü yönlerinin öne çıktığını görmekte ve bunun gelecek adına bizleri umutlandırdığını ifade etmek isterim.

Bunlardan bazıları;

- 1-Bölgenin tek sivil hava limanının Elazığ'da oluşu
- 2-Kalkınma için maden mermer, tarım, bağcılık, hayvancılık, su ürünleri ve turizm potansiyellerinin varlığı
- 3-Organize sanayi bölgeleri
- 4-İşgem ve Teknokent'in kurulmuş olması
- 5-Turizm sektöründe tarihi bir mirasa sahip olunması
- 6- Yaşanabilir iller sıralamasında ilin ilk 15 kent arasına girmesi
- 7-Sağlık ve Eğitim alanlarında ülke ortalamasının üzerinde olunması...

İlin ihracatı da yıllar itibarı ile artmaya başlamış olup, 2013 yılında ihracatçı firma sayısı 60'a yükselirken bu dönemde en önemli etken fero krom tesislerinin ihracat merkezlerinin 2013 yılında Elazığ da gösterilmesi olmuştur.

Şu anda yaklaşık 76 farklı ülkeye ihracat yapılırken toplam 235 milyon ABD doları ile Elazığ 81 il içerisinde 32.sırada yer almıştır. En önemli ihracatımız ise Çin'dir.

İhracatta, Şarap ve Çimento fabrikalarının merkezlerinin Elazığ'dan gösterilmemesi nedeniyle İlin ihracat rakamları maalesef düşük kalmaktadır.

Bir mal ve ürün nerede üretiliyor ve satışa çıkıyor ise o ilin ihracatında işlem görmesi gerekmektedir. Merkezi neresi olursa olsun Elazığ ekonomisinin çok daha iyi bir yere gelebilmesi için başta Elazığ Valiliği, Milletvekilleri, Belediye, Üniversite, Ticaret ve Sanayi odası, Ticaret borsası, Serbest Mali Müşavirler Odası, Esnaf Odaları diğer STK'lar Elazığ içinde ve dışında ki vakıflar, dernekler, kurum ve kuruluşlar ve bunların en önemlisi Elazıglı iş adamları eğer biz bu birlik ve beraberliğimizi sağlarsak emin olun önümüzde ekonomi için hiçbir engel olmaz.

Ayrıca,

Elazığ'a mükellefiyet yönünden bakıldığında;

Kurumlar vergisi	: 3100
Gelir vergisi	: 9000
Basit usulde	: 6200
G s.meslek ve diğerleri	: 8700

Buna karşılık işsizlik oranı % 16 dır. Elazığ işsizlikte Türkiye genelinde 3. İl konumundadır.

Önemli bir konu olan teşvik yasasında birliğimizi ve beraberliğimizi sağlamış olsaydık Elazığ da bugün 6. bölgede yerini alırdı. Ekonomi ve yatırımla hiçbir sorunumuz olmaz işsizlik rakamları da bu boyutlara yükselmeyebilirdi.

Tabi ki bu dönem içerisinde Elazığ Valiliği, Belediye, Ticaret ve Sanayi odası, Ticaret Borsası, Organize Sanayi, esnaf odaları, STK 6.bölge için yapılması gereken her şeyi yaptı ama bir yere kadar bundan sonra gücümüz yetmedi.

Hele hele Ticaret ve Sanayi Odasının bu konu ile ilgili çalmadık kapı kalmadı.. (bunlara Bakanlar da dahil...)

Bir atasözümüz vardır; 'Demir tavında dövülür' her şeyin zamanın da yapılması lazım, üstüne basa basa söylüyorum: Elazığ'ın bir bakanı olsaydı, durum herhalde böyle olmazdı.

Elazığ'ın teşvikte 6.bölgeye girememe gerekçesini sorduğumuzda 61 kriterin baz alınarak gruplamaların yapıldığı ifade ediliyor. 6.bölgeye giren komşu illerimize bakıldığında 61 kriter şartının neye göre baz alındığını da anlamış değiliz.

Elazığ ekonomisine ve ticaretine yön veren başta Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası, Elazığ Ticaret Borsası ve Organize Sanayi Bölgesinin katkıları da büyüktür. Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası Elazığ'ımızı Türkiye genelinde ve yurt dışında işlemleri ile son derece başarılı çalışmalar yaparak yatırımlara katkı sağlamıştır.

Ticaret Borsası yine ekonomiye katkı için bölgenin hayvan varlığının önemli bölümünün işlem gördüğü Elazığ Ticaret Borsası, Hayvan Ürünleri Organize Sanayi Bölgesi Türkiye'nin ilk hayvan ürünleri organize sanayi bölgelerinden biri olma özelliği taşıyarak bölgenin önemli bir merkezi olarak Elazığ ticaretine katkıda bulunmaktadır.

Aynı şekilde Elazığ Organize Sanayi bölgesinde bugün itibarı ile 108 fabrika Elazığ ekonomisine, ticaretine ve ihracatına önemli katkılar sağlamaktadır.

Netice olarak ilk adım Elazığ önce Elazıglılarıdır. Elazıglılar deyince Elazığ da yaşayan yaşamayan herkes yurtiçi ve yurtdışındaki bütün hemşerilerimiz Elazığ'da yapılacak hangi yatırım olursa olsun katkı sağlamaları ve destek olmalılarıdır.

Elazığ insanı, konumu bakışı ile her şeye layık devletine, bayrağına bağlı, kadirşinas, misafirperver, hoşgörülü, mert ve çalışkandır. Dolayısı ile şehrimizin ve insanımızın kıymetinin bilinmesi her şeyin üzerinde gelmektedir.

Hep beraber Elazığ'a yatırım yapılması için çaba ve gayretimizi önce bir gösterelim ki Elazığ insanı olarak sonrada dış yatırımcılar kendiliğinden oluşsun.

Marka şehir olma ümidiyle, yatırımların ve ticaretin bol, sağlık, sıhhat ve güvenin olması dileği ile saygılarımı sunuyorum...

ÖMER FARUK KOÇAK - Elazığ Valisi

İlimiz Valisi Ömer Faruk KOÇAK, 1964 yılında Kırıkkale'de doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Kırıkkale'de tamamladı. 1986 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünden mezun oldu.

Memuriyete 1987 yılında Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresinde uzman yardımcısı olarak başladı.

1988 yılında başlamış olduğu Mülki İdare Amirliği mesleğinde sırasıyla, Ankara ilinde Kaymakam Adaylığı, Bolu-Dörtdivan, Şanlıurfa-Halfeti, Kayseri-İncesu, Diyarbakır-Bismil, Çankırı-Ilgaz ilçelerinde Kaymakamlık yaptı.

2000 yılında İngiltere'de Exeter Üniversitesinde yüksek lisans yaptı.

2001-2009 yılları arasında eski adıyla Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı yeni adıyla Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Uluslararası İlişkiler ve AB ile Koordinasyon Daire Başkanlığı görevinde bulundu.

13 Mart 2009 tarih ve 2009/10806 sayılı kararname ile Sağlık Bakanlığında Müsteşar Yardımcılığı görevine atandı ve yaklaşık 4,5 yıl bu görevde bulundu.

Bu görevi yürütürken 4 Ağustos 2013 tarih ve 28728 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2013/5197 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla atandığı Elazığ Valiliği görevine 22 Ağustos 2013 tarihinde başladı.

Ömer Faruk KOÇAK evli ve dört çocuk babası olup iyi derecede İngilizce, orta derecede Arapça bilmektedir.

Elazığımıza yeni atanan Sayın Valimize görevinde başarılar diliyoruz.

Yönetim Kurulu

MÜCAHİT YANILMAZ - Elazığ Belediye Başkanı

ELAZIĞ BELEDİYE BAŞKANI

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Yeri : Palu / ELAZIĞ

Doğum Tarihi : 19. 01. 1961

Medeni Durum : Evli 4 Çocuk Babası

Yabancı Dil : İngilizce - Arapça

İŞ TECRÜBESİ

- EGO Genel Müdürü (EGO, Ankara'nın Şehir İçi Otobüs İşletmesi, Metro ve Ankaray Yapımı ve Doğalgaz Altyapı yapım ve işletmesinden sorumlu kuruluşur)
- BUGSAŞ Yönetim Kurulu Başkanı (BUGSAŞ, Ankara'nın Şehirlerarası Otobüs İşletmesi "AŞTİ" ve METRO, ANKARAY İşletmelerini bünyesinde bulunduran kuruluş)
- EGO Genel Müdür Yardımcısı (EGO bünyesinde bulunan Doğalgaz, Ulaşım Planlama, İkmal, Bütçe ve Raylı Sistem Daire Başkanlıklarının bağlı olduğu Gn. Md. Yrd.)
- EGO Doğalgaz Daire Başkanı (Ankara'da 120 milyon USD'lık doğalgaz altyapı yatırımının ve işletmesinin sorumlusu)
- TBMM Milletvekili Danışmanı
- Yem Sanayi Türk A.Ş. Ankara Merkez Atölyeler Müdürü (Türkiye'nin 27 ilinde bulunan Yem Fabrikalarının makine ve makine yedek parçalarının imalatının yapıldığı birim)
- İstanbul Yem Fabrikası Bakım Onarım ve İmalattan sorumlu İşletme Mühendisi
- Tunceli, Muş, Van, Mardin/Kızıltepe, Adıyaman vb illerin içinde olduğu fabrikaların Bakım Onarım Mühendisi
- Yem Sanayi Türk A.Ş. Elazığ Yem Fabrikası Bakım Onarım Mühendisi
- Elazığ Merkez Rüstem Paşa Camisi Müezzini
- Erzincan/Kemaliyeli Çeşmesi Karaali Camisi ve Elazığ Merkez Miyadın Köyü İmam Hatibi

EĞİTİM BİLGİLERİ

- 1979 ~ 1983 Elazığ Fırat Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Makine Mühendisliği Bölümü
- 1974 ~ 1978 Diyarbakır İmam Hatip Lisesi
- 1971 ~ 1974 Elazığ İmam Hatip Orta Okulu
- 1967 ~ 1971 Palu Atatürk İlköğretim Okulu ve Elazığ İstiklal İlköğretim Okulu

SOSYAL

- EGO SPOR Kulüp Başkanı (3.Ligde oynayan futbol takımı, taekwondo, boks, güreş, badminton, halter başta olmak üzere 13 dalda faaliyet göstererek binlerce sporunun çalışma imkanı bulunduğu kulüptür)
- Teknik Elemanlar Derneği TEKDER Genel Başkanı (Türkiye genelinde 48 ilde Şubesi ve toplam 45 Bin Üyesi vardır)
- Teknik Elemanlar Derneği TEKDER Ankara Bölge Başkanı (Mühendis ve Mimarların üye olduğu dernektir)
- Elazığ Altın Yumruk Spor Okulu Kurucu ve Taekwondo Antrenörü
- Elazığ Akıncı Gençler Derneği İl Başkan Yardımcısı
- Elazığ İlim ve Hayra Hizmet Vakfı Genel Sekreteri
- Elazığ MTTB Üniversite Başkanı
- Elazığ FÜ Talebe Dernek Başkanı (12 Eylül Askeri Darbesinde kapatıldı)
- Diyarbakır İHL Okul Başkanı

SIYASI

- HAS PARTİ Kurucusu, GİK Üyesi, Genel Başkan Baş Danışmanı
- Saadet Partisi Genel Başkan Yardımcısı (Mahalli idarelerden Sorumlu)
- 2007 Genel Seçimleri Saadet Partisi Ankara 2. Bölge 1. Sıra Milletvekili Adayı
- Saadet Partisi Ankara İl Başkanı
- FP Ankara İl Yönetim Kurulu Üyesi
- RP ve FP Ankara İl Danışma Kurulu Üyesi
- MSP Elazığ Gençlik Kolları

Belediye Başkanlığı'na seçilen Sayın Başkan'ımıza görevinde başarılar diliyoruz.

Yönetim Kurulu

Dr. Enis YETER
Vali

Şehir ve kültür birbirine çok yakın ve aslında birbiriyle iç içe iki kelime olup, bu ilişki bazen görmezlikten gelinirken, bazen de yok sayılmıştır.

Ben bu ilişkinin önemini, 1997 yılında İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü görevinden, Kastamonu Valiliği'ne atandığımda yakından gördüm. Kastamonu, Selçuklu ve Osmanlı şehri olarak kültürel varlığını halen yaşatıyordu. Ancak tarihi binalar bazen sahipleri tarafından yıkılarak yerine betonarme bina yapılmak isteniyor ya da masraflı olduğundan restore edilmeyerek yıkılmaya terk ediliyordu.

Vali olarak ilk görevlerimden birisinin, bu tarihi yapılara sahip çıkarak onları yaşatmak ve yeni nesillere aktarmak olduğunu düşündüm. Bu nedenle göreve başladığım ilk haftadan itibaren, sayıları üçyüzü bulan bu yapıları hemen hergün birer ikişer gezdim ve yakından tanıdım. Mukim durumda olanların içinde sahipleriyle sohbet edip kahve, çay içtim.

Bir iki ay içerisinde de onanarak fonksiyon vermek üzere sahipleriyle anlaşarak Valilik (İl Özel İdaresi) adına satın almaya başladım. Diğer taraftan aldığımız bu konakları onarmak üzere, proje ve yapım ekibi oluşturduk. Bu çok önemli idi. Yaptığımız iş Türkiye genelinde bir ilkti. Yani ilk defa bir şehir hatta il genelinde topyekün tarihi dokuyu yaşatma seferberliği başlatılıyordu.

Bir taraftan restitüsyon, röleve ve restorasyon projelerini hazırlayacak mimar ve teknik elemanları istihdam ederken bir taraftan da bu projelere uygun onarımları yapmak üzere köy ustaları ve endüstri meslek lisesi ahşap bölümü mezunlarından oluşan yapım ekibini vücuda getirdik. Çift fonksiyonlu bu birime "Mimar Vedat Tek Anı, Sanat ve Restorasyon Merkezi" adını verdik. Altı yıllık Kastamonu Valiliği görevim süresince bu merkez yaklaşık kırk civarında tarihi yapının onarımını başarıyla gerçekleştirdi. Onarımlar hem süratli, hem iktisatlı, hem de yasal ve teknik şartlara uygun olarak tamamlanıyordu. 2000 li yıllarda Türkiye genelinde her ilde kurulan KUDEP'lerin temelini ve nüvesini oluşturuyordu.

Onarılan bazı eski yapılar müze haline getirildi: Cumhuriyet'in 75. Yıl Müzesi, Resim ve Fotoğraf Müzesi, El Dokumaları Müzesi, Hamam Müzesi, Kent Tarihi Müzesi (Türkiye'deki ilk Kent Tarihi Müzesi) gibi. Bazıları konaklama ya da restoran olarak hizmet verdi: Sirkeli Konağı, Mazlumcuoğlu Konağı, Toprakçılar Konakları, Uğurlu Konağı, Eflanili Konağı, Kurşunlu Han gibi. Bazıları ise el sanatları teşhir ve satış yeri olarak düzenlendi: Münire Medresesi, Yakup Ağa Külliyesi, El Sanatları Teşhir Merkezi gibi. Yapılan çalışmalarda, Çekül ve Vakıflar teşkilatının da katkıları oldu.

3-4 Haziran 2000 tarihlerinde Kastamonu Valiliğinin öncülüğünde "Kültürel Değerlerin Korunmasında Yerel Yönetimlerin Rolü ve Sorumluluğu" konulu bir sempozyum düzenlendi ve akabinde Kastamonu Bildirgesi yayınlandı. Bu bildiride, kültürel değerlerin bölge ve ülke ölçeğinde korunmasının önemi vurgulandı. Yaklaşık bir buçuk ay sonra da Bursa'da Tarihi Kentler Birliği kuruldu. Elazığ Merkez Belediyesi yanında Palu ve Kovancılar belediyeleri de bu birliğin üyesidir.

Tabi ki bütün bu çalışmalar sonucunda, bir taraftan kültür değerleri yeniden hayat bulurken, diğer taraftan turizm yoluyla şehir canlanarak ekonomik kazanç elde etti. Daha önce bayram ve hafta sonu tatillerinde dükkanını kapatan esnaf, en iyi kazancı o günlerde elde etmeye başladılar. Bu da gösteriyor ki, kültürel değerlerin kazanımı bir kent için çok önemli bir gelir kaynağıdır.

Zengin bir tarihi geçmişe sahip Elazığ'ımız, geçmişin bu izlerini, son yıllarda yapılan Kazım Efendi Sokak ve Harput'taki bazı binaların onarımı hariç, maalesef büyük ölçüde kaybetmiştir. Bunda yöneticilerin tarih bilincinin zayıflığı yanında gayrimenkulden daha çok kazanç elde etmek düşüncesi de hakim olmuştur. Ama İngiliz edebiyatçı Shakespeare'in dediği gibi; "O kadar geç ki henüz erken demek mümkün" dolayısıyla kaybedilen değerleri asıllarına uygun olarak yeniden inşa etmek, Harput'u bir tarih ve kültür merkezi olarak ortaya çıkarmak ve şehri yeni müze ve sanat etkinlikleriyle donatmak hedef olmalıdır.

Bu konuda merkezi ve mahalli idare birimlerine, dernek ve vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarına, hatta sade vatandaşa büyük görev düşmektedir. Neden Elazığ UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesinde yer almasın? Neden Elazığ "Avrupa Kültür Başkenti" olmasın? Neden Elazığ Avrupa Birliği Fonlarından bu amaçla daha fazla yararlanmasın? Neden merkezi ve yerel kaynaklar kültüre ve sanata daha çok aktarılmasın? Eğer bunlar gerçekleştirilirse sadece ülke içinden değil, tüm dünyadan insanlar ilimize gelecek ve ilin ekonomisine katkı sağlayacaktır.

Elazığ'a sahip çıkmak demek, muhakkak ki onun tarihine, kültürüne, sanatına ve geleneklerine sahip çıkmayla başlar. Bu konuda kuşkusuz, yukarıda açıkladığım Kastamonu örneği de, yol gösterici olacaktır. Tüm hemşehrilerimin bu düşüncelere gönülden katıldığına ve gerçekleşmesine katkı sağlayacağına inancım tamdır.

Enis YETER, İstanbul Hukuk Fakültesi mezunu olup, çeşitli ilçelerde kaymakamlık ve Tunceli Vali Yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. Daha sonra İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Kastamonu Valiliği, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarlığı ve İsviçre'de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Müşavirliği görevlerinde bulunmuştur. Halen İçişleri Bakanlığında Merkez Valisi olarak görev yapmaktadır. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinde "Kentsel Gelişme ve Kültür Değerleri" konulu doktora yapmıştır.

Feyzullah ARSLAN
Eski Elazığ Emniyet Müdürü

Palu, Alacakaya, Karakoçan,
Baskil, Arıcak, Ağın,
Kovancılar, Sivrice, Maden,
Elazığ, Harput, Keban;

Herşey helal olsun sana Elazığ.

Fırat'ı, Murat'ı, Keban'a akan,
Gakkoşlarla güzele, iyiye koşan,
Kötüleri ayıklayıp barındırmayan,
Harput'u Amerika'ya tanıtan;

Herşey helal olsun sana Elazığ.

Polisiyle, askeriyle, vatandaşıyla onurlanan,
Huzursuzluğu hiç barındırmayan,
Huzurda üstüne olmayan,
Hazar'da düşman çatlatan;

Helal sana, helal olsun Elazığ.

İlime, bilime sarılan,
Harput kültürüyle anılan,
İnsanları dostluğa çağıran,
Polisiyle hep gururlanan;

Herşey helal olsun sana Elazığ

Sempozyumlar, kampanyalar yapan,
Başarıyla dillere dolanan,
Doğu'daki Batı diye anılan,
Çalışanları başına basan,

Herşey helal olsun sana Elazığ.

Bıçağı bırak, kalemi al diyen,
Türkiye'ye örnektir denilen,
Polisinin çalışmasıyla yücelen,
Devlete kalite belgesi verilen;

Herşey helal olsun sana Elazığ.

Polis Vatandaş El Ele diyen,
Daha huzurlu günler isteyen,
Vatandaşları evinde ziyaret eden,
Polisçe dertleri dinlenip derman bulunan;
Herşey helal olsun sana Elazığ.

2000 Elazığ'da güvenlik huzur yılı diyen,
Huzurda, güvende Türkiye'de örnek gösterilen,
Amerika'da bir Harput'lu bizi izliyor diyen,
Kötülüklerden kaçıp, iyiye kucak açan;
Herşey helal olsun sana Elazığ.

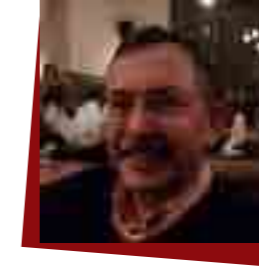
Elazığ'da 2001, trafikte eğitim yılı bilinen,
Vatandaşlarca, sürücülerce içtenlikle desteklenen,
Dur, Kural bir, Trafikte tedbir, uyanları takdir edilen,
Tedbir ve takdirin kaynağı eğitimidir diyen;
Herşey sana helal olsun Elazığ.

Kampanyaları, uygulamaları ülke dışına taşan,
Fransa'da, Almanya'da örnek alınıp, tez konusu yapılan,
Yurtdışında uygulamak için gelinip, gezilip, görülen,
Fransız, Alman polislerince hayran kalınan;
Herşey helal olsun sana Elazığ.

Elazığsporuyla Play-off'a katılan,
Karakolsporuyla gençleri yetiştiren,
Emniyetsporuyla 2001'de finale kalan,
Vatandaşın değerli, personelin önemli olduğuna inanan;
Herşey helal olsun sana Elazığ.

Emniyet Müdürü Feyzullah Arslan der ki;
Elazığ'da herşey o kadar güzel olacak ki;
Elazığ polisi o kadar güzel şeyler yapacak ki;
Polis, Asker, Vatandaş el ele verip mutlu olup,
Türkiye'ye örnek olacak ki;
Teşekkürler Gakkoş, teşekkürler sevgili meslektaşlarım,
Sağolun Mülki, Adli, İdari, Askeri Erkan;
Herşey helal olsun sana Elazığ...

ELAZIĞLI OLMAK MI... ELAZIĞLI KALMAK MI...

Mustafa Erturan
Emekli Kurmay Albay

Bana Elazığ dergisine yazı yazmayı düşünür
müsün dendiğinde aklımdan binlerce şey geldi
geçti.

Bu veya benzeri dergileri okuyanlar öncelikle
Elazıglılar.

O halde konu Elazığ olmalıydı;ama yıllardır
Elazığ ile ilgili konular yazılıp çizildiği için
cazibesini kaybetmiştir diye düşündüm.

Bazen de çok teknik konular yayınlanıyor ki
ilgisi olmayana okumak ağır geliyor vesselam.

Şems-i Tebrizi'den girip Şirazi'den çıkmak
da mümkün ama o zaman Elazığ ile bir alakası
kalmıyor.

Off Off...

Tekrar başa döndüm; konumuz neydi: Elazığ
veya Elazıglı

Sahi Elazıglı kime denir, ya da Elazıglı nasıl
olunur.

Rafine özellikleri olan Elazıglılık sadece
Elazığ'da doğmak veya Elazıglı anne babanın
çocuğu olmak ile elde edilmiş olsaydı burada
Elazıglı diye bir kavramdan bahsetme ihtiyacı
duymazdık

Elazıglı olmak için : öncelikle Kültürünü çok iyi
bileceksin.

Bariz özellikleri olan folkloruna aşina olacaksın.
Çayda çıradan, Avreşe uzanan halk oyunlarını
oynamasını bilmesen bile seyrederken kendini
oynuyormuş gibi oyuna vereceksin

Tabii kıyafetini bileceksin: Şalvarından,
cepkenine, sekiz köşeli şapkasından, yemenisine
kadar nasıl uyum içinde giyileceğini ve kolalı
gömleğin yakası ile boyun arasına mendilin nasıl
yerleştirileceğini çok iyi bileceksin.

Tabii bacılarımızı unutmayalım oyalı yazmaların
envai çeşidinden haberdar olacaklar.

Müziğini bileceksin: Bütün yörelerin halk
oyunları oynanırken veya halk müziği çalınırken
davul zurna yeterliyken; Elazığ müziğinde Klarnet
ile başlayıp cümbüşten çıkan ince saz takımının
varlığından haberdar olacaksın. Kar mı yağmış şu
Harput'un başına türküsü çalınırken hele hele de
Enver Demirbağ rahmetlisi söylerken Kal'aya bir
çıkıp ineceksin en azından hayalinde.

Hazır Kal'aya çıkmışken Arap Babaya,
Fetahmet Babaya, halen faal durumdaki
kilisesine, Eğri Minaresine Sarahatun Camiine ve
dabakhaneye uğrayıp tarihi yerlerini de aradan
çıkartiver bir zahmet. Tabii vaktin varsa Anguzu
babaya ve Buzluk bağlarına da bir uğrayıverirsin.

Bu arada yemek kültürünü bileceksin:
Kelleçoştan, peynirli ekmeğe, sırrından, kofige
uzanan yelpazede tatmadığın yemek kalmayacak

Saymakla bitmez özelliklerini sıralamaya
devam etsem dergide yer kalmayacak. Okuyan
herkes aklındaki Elazıglı olmak ile ilgili aklına
gelenleri yine aklından sıralasın diyip burada
kesiyorum.

Bütün bunların en önemli kısmına geldik ki olmazsa olmazı işte burasıdır:

Geleneklerini bilecek ve uygulayacaksın.

Çocukluğunu da büyüklüğünü de çok iyi bileceksin.

Özet olarak erkeksen delikanlı yani GAKKOŞ olacaksın,

Bayansan HANIM ABLA olacaksın

En önemlisi haddini bileceksin.

Tabii haddini bilmeyene de haddini bildirmek Allahın emri...

1970 yılında okumak için Elazığ'dan çıktım bu güne kadar her fırsatta sıla-i rahim yapmaya çalışsam da artık gurbetteyiz o gün bu gündür.

Bu süre içerisinde mesleğim gereği yurt içi yurt dışı gezmediğim yer kalmadı desem yeridir. Buralarda tanıştığım insanlar nereli olduğumu sorup,Elazıglıyım cevabını aldıklarında hemen hepsinin gözlerinde bir parlaklık dudaklarında bir tebessümü mutlaka gördüm.

Tabii arkasından başlayan "Bir Elazıglı arkadaş ile tanışmıştık..." diye başlayan ve övgüleri peş peşe sıralanan bir muhabbetin içinde kendimi çok buldum.Sizler de eminim benzeri şeylerle karşılaşmışsınızdır.

İşte burası çok önemli sizden önceki Elazıglılar güzel bir isim bırakmışlar.Sen de senden sonra geleceklere örnek olmak ve senden önce geçenlerin yüzünü kara çıkartmamak için Elazıglı gibi hareket etmek zorundasın.

Yani Elazıglı Kalmak diye bahsettiğim şey işte tam burada anlattıklarım.

Omuzlarında Elazıglı yükü tabii onuru olduğu halde yaşamaya mecbursun.

Evvela senden önceki Elazıglılar gibi çok çalışkan olacaksın ve verilen görevi en iyi şekilde yapacaksın.

Bir defa yalan söyleyemezsin yalan yere şahitlik yapamazsın gerçeğin dışında her şeyden uzak durmak zorundasın.

Doğru olup delikanlı veya hanım abla gibi davranmak zorundasın.

Emanete hıyanet edemezsin

Kimsenin hakkını yiyemezsin

Giyimin kuşamın temiz ve tertipli olacaksın.

Konuşmaların ölçülü ve saygılı olacak

Harama hile katamazsın, kendinde yiyemediğin gibi ailene veya çevrene haram lokma ikram edemezsin

Yine uzatmamak için kesiyorum; kısaca Elazıglı gibi olmaya ve o şekilde yaşayıp o şekilde görünmeye gayret göstereceksin.

Başlangıçtaki soruyu tekrar soruyorum ELAZIĞLI OLMAK MI ZOR; YOKSA ELAZIĞLI KALMAK MI?

Tekrar ediyorum; Elazıglı olmak için Elazıglı'da doğmak veya Elazıglı bir annenin çocuğu olmak yetmiyor

Hayallerdeki veya hafızalardaki Elazıglıya has özelliklere sahip olacaksın ve onu yaşayıp yaşatacağısın ki Elazıglı olabilesin ve o özellikleri yaşayıp yaşatmaya devam edeceksin ki Elazıglı kalabilesin.

Çok zor ama bir o kadar da güzel ve onurludur haaa....

Son olarak bir nükte ile bitirmek istiyorum

Eskiler bilirler. Siyasal Bilgiler ile Hukuk fakültelerinin dersleri birbirine çok benzerdi.Birini bitiren azıcık çalışıp fark derslerini vererek her ikisinin de diplomasını taşımaya hak kazanıyordu.

Ben de Elazıglılığa özenenler "Fark derslerini ver seni de Elazıglı yapalım" diyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum...

Ali ÖZCAN

İstanbul - Elazığ Kültür ve Yardımlaşma Vakfı Başkanı

Sanat Hayatının 50. Yılında; MUSTAFA TURAN

Elazığ'ın Elazığ olduğu zamanlardı...Hammaddesi;edep-edebiyat,tarihin derinliklerinden gelen kültür ve sanat olan,adam gibi adamların birbirleriyle hemhal olduğu tarihteki anlardı...Belki Harput'ta;"Kapılar kilitli,çarşılar bomboştu" ama Elazığ yürekli insanların sevgi iklimlerini peşpeşe yaşıyordu.

Evler;birbirine sırdaş, omuz omuza,halay nizamındaydı...O evlerde yaşayan insanlar birbirine baci gardaştı...Paylaşan-paylaştıran,birbirlerini tanıyan,anlayan,anlaşan bir şehir ve o şehrin insanları;aynı yola yoldaştı.

Aşıkların birbirlerine maniler,türküler söylediği,delikanlıların yeri incitmeden vurdukları topuklarıyla halaylar çektiği;genç kızların ellerine kınalar yakıp nasiplerini beklediği,çaydaçırarının özümü oynandığı günlerdi...Davulların tokmağı sevdiği,gırnatanın bizden gelen nefesle ses verdiği,bağlamanın ve bütün sazların tellerinin,"Elazığ" "Elazığ" dediği demlerdi...Türküler başka söylenir,halaylar başka çekilirdi Elazığ'da...

Muhabbetler başkaydı...Her kelime edep,her kelam sebepli...Söz, sözdü...Tutulurdu...Okuma yazma bilmeyen vardı ama cehalet yoktu;ümmilik vardı,ariflik vardı...Okumuş olan hem arif hem konusunda alimdi.

Çok değil aslında en fazla yetmiş sene önceki Elazığ'ın manevi fotoğrafıdır tarif etmeye çalıştığım. İşte öyle bir zaman diliminde doğup; Harput'un manevi esintisi, Fırat'ın, Dicle'nin, Hazar Gölü'nün rahmet serpintisiyle Elazığ'ın bereketli topraklarında ağırbaşlı bir filiz olarak göveren ve köklerini saldı topraklarda; Fikret Memişoğlu, Cenani Dökmeci, Nejat Birdoğan ve Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu gibi ustalardan, üstatlardan feyz alıp şiir ve musikiyle soylanan, bugünün Türkiye'sinde, 2014 yılında, 50. Sanat yılına damgasını vuran Mustafa Turan'ı değerlendireceğim.

Aslında Mustafa Turan'ı yazmak, kültürü, sanat değerleri, milli ve manevi duruşuyla dünden bugüne Elazığ'ı yazmaktır. Mustafa Turan'ı yazmak, diz kırıp, omuz omuza verip, bir olup Avreş, Ağır Halay, Güvercin oynayıp dünden bugüne Çaydaçırarının ışığını taşımaktır. Onu yazmak; "Bize Harputlu derler, biz güzeli severik" diyerek "güzelin-güzelliğin" tarifile Elazığ'ı sevmek demektir.

Aslında Mustafa Turan'ı yazmak; Fikret Memişoğlu'nun Harput Ahengini yakalamak hoyrat ve türkü olmaktır. Mustafa Turan'ı yazmak, davulun sesinde Hıdır Sezgin, gırnatanın (klarnetin) sedasında Mevlüt Canaydın olmaktır. Mustafa Turan'ı yazmak Cenani Dökmeçi'nin şiirlerinin her mısrasında can olmaktır, hoyrat olmaktır... Onu yazmak, onun milli ruhunu dalgalandıran Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu'nun destanlarını yaşamak Gençosmanoğlu'nun Harput ve Elazığ heyecanı hissetmektir. Tıpkı Gençosmanoğlu'nun Harput'tan Anılar adlı şiirinde dediklerini yaşamaktır:

“Bir türkü tutturdum Kayabaşında
Deli gönlümce Hoyrattan
Kövenk yollarında kaldı gözlerim
Bülbüller şakıdı gül dallarında
Yeşilbaş ördekler uçu Murat'tan
Bir türkü tutturdum Kayabaşında
Keklikler öttü Deliktaş'ında
Gider Meterise aşam, çifte omzunda
Güllü elinde aynası sürmeler gözlerini
Bir maya duyulur Buzluk'dan
Çık ayvana bak yıldızın merdine
Bende düştüm bir güzelin derdine
Bir türkü tutturdum Kayabaşında
Deli gönlümce Hoyrattan
Saray yolunda giden kız açtı yüzünü
Al almayı benden al
Di gel de geç yıkılası Harput'dan
Bir türkü tutturdum Kayabaşında
Heyheyler yükseldi kaleden
Meyhaneler kapısı bahtım gibi kapansın
Sensin beni kül eden
Bir türkü tutturdum Kayabaşından
Ezan sesi gelir Sarahatun'dan
Yerle gök arası bir mutlu hazda
Vecd içinde türbeler

Kamu ervah namazda”, diyerek Kayabaşı'ndan Elazığ'a, Elazığ'dan Türkiye'ye seslenmektedir.

Mustafa Turan'ı yazmak dünden başlayıp bu güne kadar dolu dolu yaşanan-yaşatılan bir Elazığ'ı, Elazığ'dan; Türkiye'yi, Türkiye'den dünyayı saran ve bu sarmalın öncüsü, üstadı olan bir sanat adamını tarif etmektir.

Mustafa Turan'ı yazmak, “Birlik ruhunu bizim Çaydaçırardan tutuşturup”, bu ruhu elli yıllık sanat hayatıyla Türkiye'ye, dünyaya taşımaktır. Öyle ki; Devlet Halk Danslarının icracısı, araştırmacısı, eğitici ve yöneticisi olan Mustafa Turan'ı yazmak; bir şekilde, Türk Kültür ve Sanatının, Anadolu değerlerinin, halk danslarının bozulmadan, özüne uygun Avrupa ülkelerinde, New York'tan Tokyo'ya başarıyla taşıyan bir sanat adamını yazmak demektir. Mustafa Turan'ı yazmak, başında bulunduğu halk dansları ve öz kültürümüzle Tokyo'da Kars olmak, New York'ta Karadeniz esintisiyle coşup, Moskova'da Çaydaçıra yakıp buzları eritmektir.

Mustafa Turan'ın 50. Sanat yılı demek; temeli Elazığ'da olan, duvarları ve katları Türkiye ile örülü, çatısı dünyaya uzanan Türk Kültür ve Sanatını, musiki ve dansını anlamak demektir.

O bir Elazığlı... O evlatlarının babası olduğu kadar babasızların babası olacak kadar tarifine uygun bir babacan... Hani diyor ya Mehmet Bico Kerküklü;

“Gakgom babacandır, gözü de pektir

Mazluma yumuşak, zalime serttir

Kalleşliği bilmez haza, erkektir

Herkese Gakgomsun denilmez gakgoş.”, mısralarda ki ifadelerle anlatılabilecek güzellikte adam gibi adamdır Mustafa Turan...

Dedim ya Mustafa Turan'ı anlatmak 1960'lı yıllardan başlayıp Elazığ'ın en güzel yıllarından bir faslı anlatmaktır, Elazığ'ı, Elazığlıyı, kültür sanatını anlatmaktır... Edebi, musikiyi, halk oyunlarını anlatıp Elazığ'ın özünden Anadolu'ya köprü kurup milli kültür ve sanatımızı zirveye taşımaya gayret etmektir.

Mustafa Turan'ın 50. Sanat yılını değerlendirmek demek; Büyük bir emeği, gayreti, inancı heyecanla izleyip, takdir etmek ve bu kültür sanat adamını ayakta alkışlayıp, ona daha nice elli yıllar dilemektir.

Ömrünü Elazığ'ın özüne, Türk Kültür ve sanatına, Anadolu'nun milli değerlerine adayıp 50. Sanat yılını yad eden, Mustafa Turan'a; “aynı yürekle yürüyeceği yolda” güzellikler hep onunla olsun diyorum...

ATATÜRK'ÜN SEKERAT'TAKİ KARARGÂH EVİ

Mehmet TOPAL

Gazeteci-Yazar
Halkla İlişkiler Uzmanı

Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk, bölgemizin bu kilit huzur şehri Elazığ'a ilk kez 16 Nisan 1916'da teşrif etmişlerdir. Geldiği yer Palu ilçemizin merkez köylerinden Sekerat Köyü'dür. Bu köy 1980 sonrasındaki yeni idari düzenlemeyle yeni ilçe yapılan Kovancılar'a merkez bir köy olarak bağlanmıştır. Sekerat Köyü'nün yeni adı; "Yazıbaşı" olarak düzenlenmiştir.

16 Nisan 1916'da Sekerat Köyü'ne İkinci Ordu Komutanı olarak gelen Atatürk, bu köyde Diyarbakır İl Genel Meclisi üyesi olan Yavuz Sultan Selim'in beraatlı beylerinden Cemşid Bey'in sülalesinden İbrahim Bey'in Konağında bir hafta süreyle kalmıştır.

İbrahim Bey'in bu büyük konağını İsmet İnönü ile birlikte karargâh evi olarak kullanan Atatürk, burada İsmet Paşa ve diğer askeri erkanla birlikte yaptığı uzun istişarelerden sonra Cumhuriyet'imizin kuruluşunda en önemli temel taşı oluşturulan "MİLLİ MÜCADELE KARARI"nı Sekerat Köyündeki bu Karargâh Evinde almıştır.

MİLLİ MÜCADELE KARARI SEKERAT'TAKİ KARARGAH EVİNDE VERİLDİ

1988

Yazılı tarihi kaynaklarımız, Anadolu'nun bu şirin köyü Sekerat'taki Milli Mücadele Kararı'yla ilgili olarak, bizlere şu bilgileri vermektedirler:

"1916 senesi sonlarında Mustafa Kemal Paşa, İkinci Ordu Komutan Vekilliğine tayin olundu. Bitlis ile Muş'un zabtındaki başarısından dolayı kendisine altın kılıçlı imtiyaz madalyası verildi. Mustafa Kemal, Sekerat'ta bulunan İkinci Ordu Karargahına gelince, buradan Ordu Kurmay Başkanlığında bulunan Albay İsmet ile (İkinci Cumhurbaşkanı İsmet İnönü) ilk defa olarak görev arkadaşı oldu. Onların birbirlerini yakından tanımaları; ideallerinin, memleket davalarında radikal inkılapçılıkla çözüleceğinde birleşmesi, bu vazife arkadaşlığı sıralarında başlamıştır.

Albay İsmet, Mustafa Kemal'e ordusunun durumu hakkında bilgi verdikten sonra kış şartlarının doğurduğu lojistik desteği sağlamaktaki güçlükleri dolayısıyla ileri hatlarda hafif birlikler bırakarak Ordu Cephesini geriye almayı kararlaştırdılar. Meşrutiyet inkılabı sıralarında tanışıp Atatürk'ün Sekerat'taki Karargâh Evi anlaşılan bu iki seçkin insan, birbirlerine büyük bir güvenle bağlandılar. Bu karşılıklı sevgi ve ahbablığın ilk tezahürü, Mustafa Kemal'in Sekerat Karargahı'na gelişinden beş altı gün sonra bir akşam yemeğinde görüldü.

Mustafa Kemal, Kurmay Başkanı'nın değerini ve yerini, Karargahın erkan, ümera ve subaylarının hazır buldukları sofrada büyük bir hazla övmüş, böyle bir arkadaşına nail olduğundan dolayı iftihar duyduğunu söylemiş ve bu duygusunu hararetli sözlerle belirtmişti.

Kurmay Başkanı Albay İsmet de Komutanı Mustafa Kemal hakkında, kalbinde duyduğu güven dolu sevgi ve bağlılığı anlatan bir konuşmayla kendisine cevap vermiş ve Kahraman Mustafa Kemal'i aynı takdir edici duygularla karşılamıştı.

Bir müddet sonra Mustafa Kemal, değerini ve kudretini iş başında tanıdığı Kurmay Başkanı Albay İsmet'ten daha geniş ölçüde faydalanmak üzere kendisini, açık bulunan 4. Kolordu Komutanlığına tayin ettirmişti. İşte Atatürk'ün bütün hayatınca devam eden yakın fikir ve iş arkadaşlığı, iki şef arasında 1916 yılının son günlerinde bir Anadolu köyünde bu suretle perçinlenmişti."

SEKERAT'TAKİ KARARGAH EVİ MÜZE YAPILMALIDIR

Atatürk'ün Elazığ'a geldiği son tarih olan her 17 Kasım'ın kutlanması çerçevesinde, Sekerat (Yazıbaşı) Köyündeki cephenin de ele alınmasında büyük yarar vardır. Atatürk'ün 1916 yılında İsmet İnönü ile Milli Mücadeleye karar verdikleri Sekerat (Yazıbaşı) Köyündeki Karargah Evi, bugün yıkık ve harabe durumda olup hiç kimseler tarafından ziyaret edilmemekte, çoğu kimseler tarafından da burada yaşanan tarihi gerçek, dünkü ve bugünkü ilgisizlikten dolayı bilinmemektedir.

Sekerat Köyündeki bu tarihi Karargah Evi'nin her 17 Kasım Atatürk'ün Elazığ'ı teşriflerinin yıl dönümü törenlerinde ziyaret edilebilecek bir müze haline getirilmesi, Türk İstiklal Savaşı'na buradan çıkan o kıvılcımının daha net şekilde parlayarak görülmesine yardımcı olacaktır.

Böylesine önemli bir kararın alındığı Sekerat Köyü, Cumhuriyetimizin örnek ve çağdaş köylerinden birisi haline getirilmelidir. Sekerat Köylüleri, Atatürk'ü ve onun yakın çalışma arkadaşı İsmet İnönü'yü tanıyor ve seviyorlar.

Tıpkı, Elazığlılar gibi...

Türk Milletinin Milli Mücadele Kararı'nın bu köyde alınması, Sekerat'lıların en kutsal kültür ve tarih miraslarının başında geliyor. Sekerat Köyü'nün Kurtuluş Savaşı'ndaki önemini ön plana çıkarılması, Atatürk ve İsmet İnönü'nün buldukları Karargah Evi'nin yeniden canlandırılması, onlar kadar Elazığlıları da mutlu edecektir. Atatürk'ün Bitlis'te namaz kıldığı camiyi aslına uygun olarak 1980'li yıllarda istimlaklarla genişleterek aslına uygun olarak yeni baştan inşa eden, çağdaş medeniyeti yakalayan büyük ve güçlü devletimizin, Sekerat Köyündeki bu Karargah Evi'ne de bir kültür ve tarih mirası olarak sahip çıkmasını bekliyoruz ve şiddetle istiyoruz.

Yeni kurulan ve Harput Evi gibi ciddi bir projeyi tamamlamak üzere olan kısa adı HARVAK olarak bilinen Harput Vakfı veya Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sekerat'taki Karargah Evi Projesini de rahatlıkla üstlenebilirler.

ATATÜRK'ÜN ELAZIĞ'DAKİ EVİ

Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün Elazığ'a teşrifleri sırasında kaldığı, O'nun evi diyebileceğimiz iki tane evi vardır.

Birincisi; Sekerat'taki Karargah Evi'dir.

İkincisi de; Elazığ Halk Evi'dir.

Sekerat'taki Karargah Evi'nin, bugün yalnızca temelleri mevcuttur. Koca konağın yerinde şimdilerde yeller esmektedir.

Elazığ Halk Evi ise bugün Öğretmen Evi olarak ayakta durmakta, Atatürk'ün kaldığı odaya ve o gece onuruna düzenlenen kültürel balo salonuna da ev sahipliği yapmaktadır.

Sekerat'a ne bir uğrayan, ne de bir soran vardır.

Sekerat'ın önemini bilen de yoktur!

Elazığ öğretmen evindeki oda ise yalnızca 17 Kasımlarda ziyarete açılmakta, buradaki deftere protokole mensup zevatça beylik söylemler yazılmaktadır. Elazığ'ı yönetenler, Elazığ'daki Atatürkçü Sivil Toplum kuruluşları, ne acıdır ki; Atatürk'ün Elazığ'daki bu değerli tarihi hatıralarına yeterli ilgi göstermemekte ve bu eserlere sahip çıkmamaktadırlar.

Peki, bugün ve bu saatten sonra neler yapılabilir?

Atatürk'ün "Milli Mücadele Kararını" verdiği "Sekerat'taki Karargah Evi", aslına uygun olarak HARVAK veya VAKIFLAR Genel Müdürlüğü tarafından yeniden inşa edilerek, müze haline getirilebilir. 16 Nisan'larda burada etkinlikler düzenlenebilir. Bunun adını ise örneğin; "Milli Mücadele Günleri" koyabiliriz. Kararın alındığı odaya ve salona "Milli Mücadele Salonu" adını yazabiliriz.

Elazığ'daki Öğretmen Evi'nin kapı girişine yıldızlı bir levha ile "ATATÜRK EVİ" yazdırılıp asılabilir. Ayrıca, kültürel balo'nun gerçekleştirildiği salona da benzeri bir yazı ile "ATATÜRK SALONU" veya "ELAZİZ KONFERANS SALONU" yazdırılabilir. Bu görev de Elazığ Milli Eğitim Müdürlüğü ile Öğretmen Evi Müdürlüğüne düşmektedir.

Birer tarih ve kültür mirasımız olan Atatürk'ün Elazığ'daki Evleri'ne hepimiz sahip çıkmalı ve ellerimizi taşın altına koymalıyız.

ENVER VE PAŞA DEMİRBAĞ'DA BU KARARGAH EVİ'NDE YETİŞTİLER

Elazığ'ın önde gelen efsane mahalli ses sanatçıları Enver ve Paşa Demirbağ kardeşler de, daha sonraki yıllarda bu karargah evinde yetiştiler. Mahalli sanatçımız Paşa Demirbağ, o yılları bir televizyon röportajımızda şöyle anlatıyordu:

"Yıl:1950..."

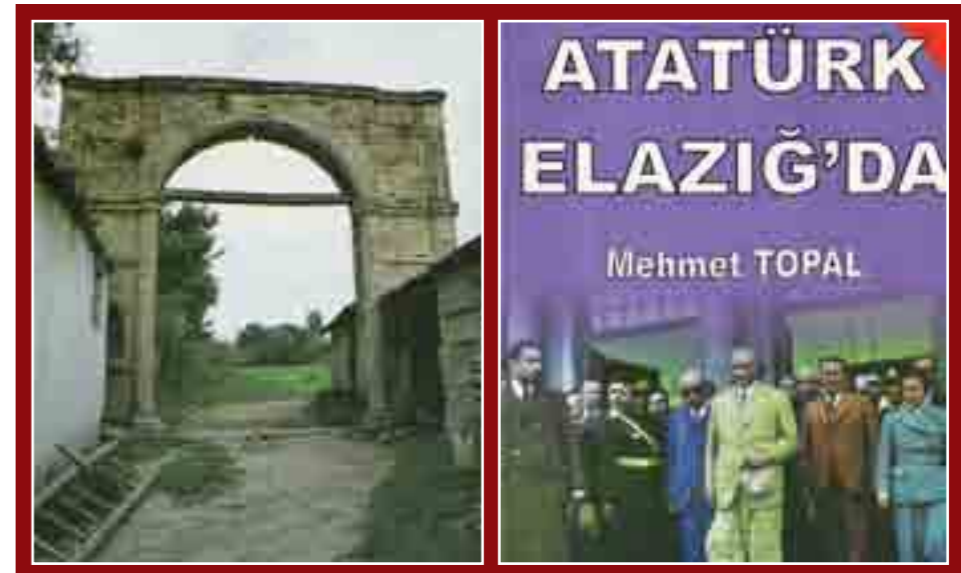
Biz iki kardeş o zamanlar Harput Musikisinin ne olduğunu bilmiyorduk. Harput Musikisinin zenginliğini ve derinliğini ancak içine girdikten sonra öğrendik. Ben askerden yeni gelmişim. Benden üç yıl sonra da Enver askerden geldi. Köğanklı Hafız'ın (Mustafa Süer) Sekerat Köyüne gelmesiyle birlikte bizim musiki öğrenimimiz başladı ve çok büyük bir ciddiyet kazandı." "Hafız Efendi 10 yıl aralıksız bizim yanımızda kalarak bizlere Harput Musikisi, Kur'an-ı Kerim, adabı muâşeret kuralları gibi bildiği ne varsa öğretti."

Haftanın bazı akşamlarında fasılların düzenlendiği, mülki ve idari erkan ile o zamanki siyasilerle, kanaat önderlerinin davet edildiği içkisiz meşk alemlerinin insanın ruhunu etkileyen seslerini Sekerat Köyüne her gittiğinizde duyar gibi olursunuz.

Bu konağa Atatürk ile beraber, Harput Musikisi için, Köğanklı Hafız için, Enver ve Demirbağ kardeşler için de sahip çıkılmalıdır.

KAYNAKLAR

- 1- Oktay VEREL, "Vatan Sana Minnettardır" THK Yayını:1, Sayfa:32-33, 1981- İstanbul
- 2- Ercüment KURAN, "Milli Mücadelede Harput" adlı araştırma, Tarih İçinde Harput, Fırat Üniversitesi Yayını, Sayfa:117, 1999 Elazığ
- 3- Mehmet TOPAL, "Atatürk Elazığ'da" ELESKAV Yayını:2, Sayfa:9-17-18, 1997- Elazığ
- 4- Mehmet TOPAL, Köğanklı Hafız, MT Yayıncılık, 2008- Elazığ

UZAK YILLAR YAKIN ANILAR: Albay Celal Dora

Sevim (Anagür) Koyunoğlu

Elazığ'ın kültürüne ve imajına onurlu yansıması olan şahsiyetlerin unutulmamasının Elazığ için önemli olduğuna inanıyorum. Zira genç nesillerin geleceğe umutla bakmaları için aidiyet değerlerini iyi bilmelerinin, sahip çıkmalarının ve kentleriyle gurur duymalarının önemi yadsınamaz. Bu düşünceyle bir çocukluk anımdan yola çıkarak Elazığ'lı bir savaş kahramanı olan Albay Celal Dora'yı anmak adına, günümüzde unutulmaya yüz tutmuş ve fazla bilinmeyen Kore Savaşı'nı ve Kore Savaşı gazisi Albay Celal Dora'yı hatırlamaya çalışalım.

Sanıyorum ilkokul üçüncü sınıftaydım. Günlerden bir gün, ders arasında, "herkes bahçeye" diye bir haber geldi. Nedenini bilmeden çocukluk heyecanı içinde, eğlence havasında, bahçeye koşuştuk. Tüm okul bahçede toplandık. Öğretmenlerimizle birlikte sınıf düzeninde yerlerimizi aldık. Karşımızda Elazığ valisi, azametli, saygı uyandıran, üniformalı bir subay ve başöğretmenimiz duruyordu. Başöğretmenimizin konuşmasından, yanındaki subayın, Kore Savaşı gazisi Albay Celal Dora olduğunu öğrendik. Ardından öğretmenlerimizle birlikte Albay Celal Dora ile fotoğraf çektirdik. O fotoğraf, Elazığ Atatürk İlkokulu'nda yaşadığım bir anı olarak yıllar yılı albümümdeki özel yerini korudu. İlerleyen yıllarda, albümümdeki bu fotoğraf nedeniyle olacak, Albay Celal Dora hakkında tesadüfen karşılaştığım yazı ve kitapları okumadan geçemedim.

"Sol başta, en önde, sol yanımda sıra arkadaşım Yurdağül Sütülpınarsağ yanımda Öktem Tanyolu. Öğretmenlerimiz, Elazığ valisi ve elinde çiçeklerle Albay Celal Dora."

Türkiye Kurtuluş Savaşı'nın ardından "yurtta sulh cihanda sulh" ilkesine sadık kaldı. II. Dünya savaşında başarılı bir dış politika izlenerek savaş dışındakalmayı başardı. Ancak II. Dünya Savaşı'nın ardından başlayan soğuk savaş döneminde, Sovyetler Birliği'nin tehdidi karşısında kendini uluslararası ortamda yalnız buldu. Sovyet tehdidine karşı müttefik arayan Türkiye, Batı Blokuna ve Amerika'ya yaklaşmaya başladı. NATO'ya girmek için müracaatta bulundu. NATO'ya girişini hızlandırmak için o sıralarda başlayan Kore Savaşı'na asker göndermeye karar alındı.

1950'de başlayan Kore Savaşı, Kuzey ve Güney Kore arasında yapılan bir savaş olmasına rağmen aslında Doğu Bloku olarak bilinen Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti, Kuzey Kore ve Kuzey Vietnam ülkelerine karşı ABD, Fransa ve İngiltere destekli bir savaştı. Türkiye'nin de aralarında bulunduğu birçok ülke Birleşmiş Milletler barış gücü birliklerinde yer alarak Kore Savaşı'na katıldı.

Türkiye, Kore Savaşı'na 5000 kişilik, "kuzey yıldızı" adı verilen bir tugayla katıldı. Türk tugayı, Amerika'nın 9. Kolordu'sunun sağ kanadında konuşlandı. Türk Tugayı'nın 241. Piyade Alayı Komutanı Albay Celal Dora idi. Albay Celal Dora'ya bağlı alayın da yer aldığı Türk Tugayı, Kunu-ri Muharebesi'nde, Kuzey Kore ve Çin Halk Kurtuluş Ordusu birliklerine karşı savaştı. Kasım 1950'de Birleşmiş Milletler destekli ordu Kuzey Kore ordusunu püskürttü. Türk Tugayı'na konuşlandığı yerde savunma pozisyonunda kalması emredilmişti. Ancak beklenmedik bir gelişme yaşandı. Kuzey Koreliler püskürtülmüştü ama arkadan Çin destek birlikleri akın akın gelmeye başlamıştı. Bu durumda ABD, İngiltere, Fransa ve diğer Birleşmiş Milletler ordusu derhal geri çekildi. Ne var ki Türk Tugayı'na çekilme emri gelmedi. Durumdan Türk Tugayı haberdar edilmedi. Türk birlikleri cephede yalnız bırakıldı. Türk askeri bir insan selinden oluşan düşman birlikleriyle karşılaştı, dört taraftan kuşatıldı. Birleşmiş Milletler ana karargâhı ile bağlantı kesildi, iletişim koptu. Albay Celal Dora da bu ölüm kalım savaşında birliklerinin başındaydı. Geri çekilen ABD ve Birleşmiş Milletler ordusu Türk tugayından ümitlerini kestiler. Öyle ki radyolarda Türk tugayının tamamen imha edildiği haberleri yayınlandı. Türk Tugayı, Çin destekli Kuzey Kore birlikleri tarafından çembere alınmıştı. Başka çıkış yolu yoktu, sayıca çok fazla olan düşman kuvvetleriyle süngü savaşına girildi. Düşmana karşı iki yarma hareketi yapıldı. Yüzlerce şehit, yaralı ve esir verildi. Ağır şartlarda devam eden mücadelenin ardından Albay Celal Dora'nın da aralarında bulunduğu birlikler inanılmaz bir savunma ile düşman kuşatmasını yarararak imhadan kurtuldular.

Amerikan ve İngiliz birlikleri geri çekilirken, cephede yalnız bırakılan Türk askerleri ve başlarındaki onur ve cesaret örneği Türk subayları Kore'de destan yazdılar. Sovyetler Amerikalılara, "Sizi bu savaştan Türkler kurtardı" dediler. Bundan böyle Türk askerine, "bir numara asker" denildi. Amerika Kongresi'nce ilk kez bir yabancı ülke ordusuna "Mümtaz Birlik Nişanı" ödülü verilmesine karar alındı. Nişan başında Albay Celal Dora'nın bulunduğu 241. Alay'a verildi. Kunu-ri Muharebesi Kore Savaşının seyrini değiştirdi. Türk askerinin Amerikalı askerler ve Güney Kore halkı üzerinde unutulmaz etkileri oldu.

Bir Elazığ evladı olan Albay Celal Dora ile birlikte daha bir çok Elazığlı asker Kore'de kahramanca savaştılar. Albay Celal Dora'nın adı tarihin sayfalarına altın harflerle yazıldı. Kahraman Türk askeri için vatan hizmetinde karalar, denizler, ülkeler ve kıtalar birdi...

Harput'un Kayıp Şairi

'Süleyman BEKTAŞ'

Av. Hayrettin KENT

7/03/2014 tarihinde Fırat Üniversitesi Bahaeddin Ögel Konferans Salonu'nda şiir ve edebiyat dostları Süleyman Bektaş'ın şairliğini andılar.

Bu tanıtım ve anma toplantısına Doğan Hızlan, Prof. Dr. Ahmet Buran, Doç. Dr. Tarık Özcan, Orhan Gökçe, Nazım Payam ile Elazığlı mahalli sanatçılar ile şairin yeğenleri katılmış.

Şairin hayatı ve şiirlerinin tanıtıldığı bu toplantı öncesi, Fırat Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Tarık Özcan "Şair ve Şölen" isimli kitabı ile Süleyman Bektaş'ı günümüze taşıdı.

Süleyman Bektaş, İsmail ve Hatice Bektaş'ın 3. çocuğu olarak Elazığ, Rızaiye Mahallesi'nde, Tahtalı Cami yanındaki evde dünyaya gelmiş. Doğumu 1929 yılının Mart ayı. Sırasıyla İnönü İlkokulu, Atatürk İlkokulu ve Elazığ Lisesini bitirmiş. Liseyi bitirdikten sonra 1949 yılında İstanbul Hukuk Fakültesine girmiş. Lisedeki sınıf arkadaşları Elazığ eski Belediye Başkanlarından rahmetli Adnan Orakçioğlu ve Elazığ Lisesinin Fransızca hocası rahmetli Nazım Kurmuş'tur. Hukuk Fakültesini son sınıfta terk edip, sonra Elazığ'a gelerek kardeşiyle birlikte babadan kalma aktar dükkanını çalıştırır.

Daha sonra 1958 yılında Fikret Memişoğlu'nun başkanlığında kurulan Harput-Elazığ Halk Türküleri ve Halk Oyunları Derneği'nin kurucu üyesi olur. Burada kendisi gibi Hukuk Fakültesinden ayrılan Cenani Dökmeci ile dostluğu başlar.

1968 yılından itibaren Turan Gazetesinde ilk şiirleri yayınlanır. Tek şiir kitabı olan Acı Şölen'i 1972 yılında bastırır. 1974 yılında ise Hürriyet Gazetesinin açtığı şiir yarışmasında "İki Yıldız" şiiriyle Türkiye birincisi olur. Yine aynı yıl Kıbrıs konulu şiir yarışması ile "Kıbrıs Destanı" isimli şiiri ile mansiyona layık görülür.

Şair şiirlerini parasızlıktan dolayı bastıramamış, bunları dosyalar halinde adlandırarak arşivlemiştir. Bu dosyalarla şiirleri "Bahar Ezgileri", "Dört Boyutlu Sevdadır Yaşamak", "Kuşluktaki Ölü", "Bengi Mevsimi Hüzün İnsanı", "Hüzünlü Şarkılar" dır.

Elazığ'ın yetiştirdiği en güçlü şairlerden birisi olan Süleyman Bektaş 1996 yılında Bursa'da vefat etmiştir. Şair hiç evlenmemiştir. Mezarı Bursa Hamitler Mezarlığındadır.

Süleyman Bektaş'ın şiir dünyasının temaları aşk, yalnızlık, ümit, ümitsizlik, hüzün, melankoli ve doğa'dır.

Süleyman Bektaş'ın şiirleri usta işidir. Ancak şiir muhitinden uzakta yaşaması ve bohem yaşam tarzı, onu tanınmış bir şair olmaktan alıkoymuştur.

Doç. Dr. Tarık Özcan Şair ve Şölen isimli araştırması ve Fırat Üniversitesindeki anma gecesi ile Süleyman Bektaş'ın Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinde yerini alması bakımından önemli çalışmalardır. Bu bakımdan çalışmalarda emeği geçenleri kutluyorum.

Süleyman Bektaş'ın şiirinin anlaşılması için bir iki örnek vermeyi de gerekli görüyorum.

Yedi Kapı Yedi Renk

İçimde yedi rüzgar eser doğdum doğalı

Yedi kapı açılır gecelerden öteye

Birisi yaşamının

Pamuk beyazı

Birisi özgürlüğün

Atlas mavisini

Birisi mutluluğun

Asma yeşili

Birisi aşk'ın

Ebemkuşağı

Birisi ayrılığın

Yaprak sarısı

Birisi gözyaşının

Ateş damlası

Son kapıyı sormayın

Doğrusu

Yüreğim burkuluyor

Rengini söyleyemem

Dudaklarım titiyor.

Özgürlüğe Yalvarı

Ben

Para istemem

Oysa harcamasını bilmem

Ben

Aşk istemem

Oysa okşamalarını bilmem

Ben seni istiyorum özgürlüğüm

Ben seni istiyorum koskoca mavi gülüm

Para seninle değerlenir

Aşk seninle çiçeklenir ancak

Geçtiğin kentlerde

Mutluluk ardından gelir

Tut ki

Benim olduğum yerde

Her gece

Kör bıçaklar bilenir

Koma beni

Bu demir pencerelerde

Kurbanım olam

Ak güvercinler gibi bir sabah gel

Süzülerek maviliklerde

Aşağıya alıntıladığım "Aldın mı" şiiri ise

Hüseyin Şarkı olarak Elazığlı sanatçı Doğan Sever tarafından bestelenmiştir.

Aldın mı

Sana

Mektuplar gönderdim ulaklardan

Al kısraklar üstünde

Aldın mı

Okudun mu gözlerin üşüyerek

Yoksa

İsli kandillerde

Alev alev yaktın mı

Sana

Aynalar gönderdim yıldızlardan

Göktaşları üstünde

Aldın mı

Her sabah

Taradın mı saçlarını gülerek

Yoksa

Atıp yerlerde parçaladın mı

Sana

Çiçekler gönderdim balkonlardan

Martı kanatlarında

Aldın mı

Kokladın mı öperek

Yoksa

Yolup pencereden attın mı

Şair Süleyman Bektaş'ın her ne kadar mezarı

Bursa Hamitlerde ise, ruhu halen Elazığ Gazi Caddesinde yalnız ve tek başına yürüyor.

Feyzullah ARSLAN
Eski Elazığ Emniyet Müdürü

Değerli Elazıglılar, kıymetli okuyucular, Sevgili Gakkoşlar her yönüyle övgüye değer Elazığ ilinde üç buçuk yıl Emniyet Müdürü olarak görev yapma şansına sahip oldum. Sivas Gürünlü olmam ve lise yıllarında Elazıglı sınıf arkadaşlarım olması nedeniyle epey eskiden beri Elazığ ve Elazıglıları tanıyan ve sevenlerden biriyim, Beni kamuoyu Elazıglı bilir. Ancak, ben anadan doğma değil sonradan olma Elazıglıyım. Bunun anlamı bilerek isteyerek beğenip ve severek Elazıglı olmaktır. Gerçekten görev sürem içerisinde Elazığ ve Elazıglılarla o kadar kaynaştım ve beğendim ki nerede ise Elazığ tüm özellik ve güzelliklerini kavradım. Elazığ Emniyet Müdürlüğünden sonra görev yaptığım diğer iller Ankara, Kocaeli, Antalya, Gaziantep hatta Yurtdışı Almanya, Danimarka, İsveç, Norveç ve Finlandiya da bulunduğum süre içerisinde mutlaka Elazıglılarla görüşüm, tanıştım ve onlardan birisi olduğum görüştüğüm kişilerce sıkça dile getirildi.

Elazığ insanı Türkiye'nin her yerinde ve yurtdışında yaptığı işlerde başarılı olmuşlar, çevresinde sayılır, sevilir olmaları yanı sıra, memleketleriyle de ilişkilerini devam ettirmişlerdir. Bu gün Türkiye'nin neresinde bir Elazıglı görürseniz bunun mutlaka hemşehrileriyle ilgilendiğini ve Elazığ derneğinin üyesi olduğuna şahit olursunuz. Elazığ tarihi ve doğal güzelliklerinin yanı sıra Keban Barajı, Hazal Gölü, Hazarbaba Dağı, Harput Kalesi, Karaçalı Suyu ve daha birçok özellikleriyle tanınması yanı sıra Fırat Havzası olarak Bingöl, Muş, Tunceli gibi birçok ilin vazgeçilmezidir. Elazığ Emniyet Müdürü olarak görev yaparken, Elazığ Doğudaki Batı tabirine katılıyor ve sık sık bu tabiri kullanıyordum. Hatta Huzur Adası tabiri ile kullanmak daha doğru geliyordu. Elazığ hem dışarıya göç vermiş hem de dışarıdan göç almış bir ilimizdir. Elazığ'a dışarıdan gelenler kendilerine burada bir iş bulup geçimlerini sağlamışlardır. Elazığ'dan dışarıya gidenler ise gittikleri yerlerde mutlaka kendilerine iş bulmuşlar, iyi konuma gelmişler hatta yaptığı işlerden dolayı oldukça başarılı olmuş müteahhitler, iş adamları ve fabrikatörler vardır. Elazığ insanının özelliği, güzelliği, vefakârlığı, kadirşinaslığı, iyilikseverliği ve daha birçok güzel meziyetleri nedeniyle tanıyanlar tarafından sayılır, sevilirler. Elazığ insanı bir diğer adı da Gakkoş olup bu isim her türlü güzelliğin anlamını ifade etmektedir diye düşünüyorum. Özet olarak Gakkoşlar özü sözü doğru mert insanlardır.

Elazığ ilinde görev yapmam nedeni ile, Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı Genel Sekreteri Salih ÖZBULUT dergilerine bir yazı yazmamı istediğinde, memnuniyetle kabul edip yazabileceğimi söz verdim ve birkaç anımı sizlerle paylaşacağımı düşündüm. Elazığ Emniyet Müdürlüğü görevim sırasında Gakkoşların o kadar çok desteğini ve iyiliğini gördüm ki, bunu ömür boyu unutmam mümkün değildir. Elazığ Emniyet Müdürlüğü sırasındaki anılarım hayatın imbiçten geçmiş incileridir. Elazığ anıları ve tecrübeleri; ümit ile ümitsizlik arasında sıkışıp kaldığınız anda bir medet eli, bir dost tebessümüdür. Bu tecrübeler ve anılar bazen bir öğüt, bazen bir nasihat, bazen bir eğlence, bazen bir avunma, bazen bir düşünce ve ana fikir olur. Çıkmaza düştüğünüzde bir çıkış yolu gösterir bu anı ve tecrübeler. Elâzığ'daki emniyet ve asayiş hizmetleri "Polis Vatandaş Elele, Elazığ'da Daha

Huzurlu Günlere" sloganıyla Türkiye'deki toplum destekli polislik hizmetlerinin başlangıcı ve özeti olmuştur. 1998 yılında Elazıglılar bu sloganı söylediğinde toplum destekli polislik örneğine başlangıç işareti vermişlerdir. Elazığ'da Fırat Havzası Gazeteciler Cemiyeti, Fırat Üniversitesi, Kamu Kurum ve Kuruluşları, Sivil Toplum Örgütlerinin birlikte yürüttüğü Trafik Eğitim Yılı, Bıçağı Bırak Kalem Al Kampanyası, 2000 Yılı Elazığ'da Güvenlik ve Huzur Yılı, Elazığ'ın diğer illere örnek olmasını sağlamışlardır. Bu nedenle de Huzur Adası deyişi Elazığ için çok daha anlamlı hale gelmiştir. Elazığ anılarımdan bazılarını özet olarak sizinle paylaşmak istiyorum. Gazi caddesinde faaliyet gösteren bir esnaf arkadaşımın anlatımıyla "Bir gün gazi caddesinde yalnız olarak yürürken, beni yalnız gören esnaf oğluna hitaben oğlum bu Emniyet Müdürü tek başına korumasız olarak yürüyor, densizin biri ters bir hareket yapar Elazığ'ın imajına zarar getirir, o nedenle takip et der ve beni takip ettirir. Nice sonra bu olayı bana anlatarak Müdür Bey kendini düşünmüyorsun bari Elazığ'ı düşün gazi caddesinde ve başka yerlerde yalnız gezme" şeklinde olmuştur. Yine bir gün kavşakta görevli bayan trafik polisi kırmızı ışıkta durmayıp geçen kişiye "Kırmızıyı görmedin mi neden geçiyorsun?" diye sorduğunda verilen cevap "Memura hanım kırmızıyı gördüm de seni görmedim kusura bakma" diye cevap verir. Bu olay ve Keban Köprüsünde yolun sağına yatan inekler benim "Ehliyet Senin Neyine Dön Şinasi Evine" adında tiyatro yazıp ve sahnelenmesini sağlamıştır. Bir başka zaman da gece saat üçte lojmana gelen vatandaş lojmandaki nöbetçiye emniyet müdürü ile görüşmek istiyorum der, nöbetçi; bu saatte emniyet müdürü uyuyor görüşemezsin sabah görüş diye cevap verdiğinde vatandaşın cevabı aynen söyle olur "Hani kardeşim bu emniyet müdürünün kapısı her zaman vatandaşa açıktı, geçen gün kahvedeki sohbet toplantısında size kapım her zaman açık ne zaman şikâyetiniz olursa gelin demişti" diye cevap verir. Gerçekten olayı ilgililer bana anlattığında bu konuşmaların geçtiğini hatırlayıp daha sonra konuşmalarında kapım her zaman açık ama gece yirmi dörtten sonra nöbetçilerin kapısı açık şeklinde bu olayı da anlatarak esprili şekilde konuşuyordum. Elâzığ'da görev yaptığım sıra da rahmetli Belediye Başkanı Hamza YANILMAZ, Valilerim Lütfullah BİLGİN, Osman AYDIN ve Rektörler Eyüp İŞPİR ve rahmetli Ali Rıza SEPTİOĞLU milletvekilimizin destekleri de hiçbir zaman unutulmaz. Tabi ki Elazıglı vatandaşların, Gakkoşların desteği her zaman başarımızı artıran faktör olmuştur. Bu kadar ciddi cümlelerden sonra şu güzel olayı da sizlerle paylaşmak istiyorum.

"Bir gün Elazıglı vatandaşın birisi diğerine yahu Gakko sabahtan akşama kadar aşağı çarşığı gezdim, kafama göre bir ayakkabı bulamadım der bu kez diğerine Gakko tabi ki kafana göre ayakkabı ararsan bulamazsın ayakkabıyı ayağına göre arayacaksın. Yoksa kafana göre ancak sekiz köşeli Gakkoş şapkası bulursun" diye cevap verir. Gakkoşlar genelde konuşmalarında hep kafasına göre bir şeyler aradığını (Kafama göre arkadaş, elbise, ev, yemek v.b.) esprili söylerler. Bu konuyu ve benzer olayları yazdığım "Polisin Hatıra Defteri"nden ile "Gül Güldür Düşündür" isimli kitaplarımda yazdım. Gerek duyarsanız internetten arama motorlarından kitap adlarını ve Feyzullah ARSLAN yazarak ya da "Güldüren Polisin Komik Telsiz Konuşmaları" bulup okuya bilirsiniz. Sözün özü Elazığ ve Elazıglılar benim için çok özel olup bu vesile ile tüm Elazıglılara ve Elazığ Kültür Tanıtma Vakfı Yönetim Kurulu Başkan ve Üyelerine selam, sevgi ve saygılarımı iletiyorum. Kalın sağlıklıcakla.

HARPUT'TAN MEZRE'YE TAŞINMA SERÜVENİ VE İLK VİLAYET KONAĞI

Prof. Dr. Ahmet AKSIN

Harput şehrinin aşağı ovaya yani mezre'ye taşınmasını gerekli kılan önemli gelişmelerden biri Maden-i Hümayun Emanetinin (Ergani ve Keban madenleri) kurulması olacaktır. Bu Emanet'in 1775 yılında kurulmasıyla birlikte Harput'a Sancak Beyi atanmamış, şehrin idari ve mali işlerini Maden-i Hümayun Eminleri yürütmüşlerdir. Maden Eminleri Keban'da oturmayı tercih ettiklerinden Harput'a ise vekil tayin etmeyi uygun görecektir. Tayin ettikleri vekiller ise genellikle bölgenin ileri gelen ailelerine mensup şahsiyetler olacaktır. 1834 yılına gelindiğinde Maden-i Hümayun Eminliğinin idaresinde önemli bir gelişme olacak ve madenlerin sorumluluğu Diyarbakır Valilerinin uhdesine verilecektir. Keban ve Ergani Madeni gibi Osmanlı Devletinin belki de en önemli iki maden bölgesinin sorumluluğunda olması Diyarbakır Valilerini bir bakıma Harput'ta ikamete mecbur edecektir. Ancak Harput'un yüksek bir yerleşim bölgesi olması dolayısıyla Diyarbakır valileri Mezre'de oturmayı tercih edeceklerdir. Nitekim Mezre'de ikamet etmeyi tercih eden ilk Vali de 1834 yılında tayin edilen Mehmed Reşid Paşa olacaktır.

O günkü adıyla Ağavat Mezrası denilen ve bugün Elazığ'ın kurulu olduğu bölgede ikamet etmeyi tercih eden M.Reşit Paşa İğiki köyünde (bugünkü adıyla Aksaray) Çötelizadelere ait bir konağa Hükümet erkânını yerleştirerek burada oturmaya başlamıştır. Bu konağın kullanılmasından başka yine aynı köy civarında bir hastanenin de inşasına başlanmıştır. Bu binanın haricinde Hüseyin köyü civarındaki bölgede askeri kışla ve büyük bir cephanelik inşaatının da temelleri atılmıştır.

M.Reşit Paşanın ölümünden sonra 28 Kasım 1836 yılında Hafız Mehmet Paşa Diyarbakır Valiliğine ve Maden-i Hümayun Eminliğine atanmış, 26 Aralık 1836 tarihinde Harput'a gelerek görevine başlamıştır. Hafız Mehmet Paşa Harput'a yerleşmeyip, Ağavat Mezra'sında daha önce Reşit Paşanın oturmayı tercih ettiği Çötelizadelere ait konağı satın alarak bu binayı Hükümet Konağı haline getirmiştir. Böylelikle Harput'un şehir olarak önemi azalmaya devam etmiş ve Mezra'nın halkın nazarında yerleşim birimi olarak itibarı artmaya devam etmiştir.

Reşid Mehmet Paşa döneminde, inşalarına başlanan hastane ve kışla bu dönemde bitirilmiştir. Nitekim Alman Mareşali Moltke Hafız Mehmet Paşa döneminde (1836-38) bölgeyi ziyaretinde, bu kışla ve cephaneyi görmüş 6000 askerin barınabileceği bu kışlayı gördüğünde hayretler içerisinde kaldığını söylemiştir.

28 Temmuz 1839 tarihinde Sadullah Paşa, 2 Ağustos 1840 da Zekeriya Ahmet Paşa 1 Kasım 1841'de Vecihi Paşa, Ağustos 1843 de ise İsmail Paşa Diyarbakır Valiliğine atanmışlardır. Tayin edilen bu valilerin hepsi Diyarbakır yerine Mezra'da ikamete devam etmişler ve İğiki'deki konağı vilayet konağı olarak kullanmışlardır.

Valilik Konağı olarak kullanılan bu binanın o dönemki Osmanlı belgelerine ve çizilen planlarına göre, konağın hemen yanında bir camii, şadırvan ve bir de hamam bulunmaktadır. Konak Valinin odasıyla birlikte divanhane, kethuda odaları, kahve odası, duhancı odası, katip odaları ve aralık olarak nitelendirilen odalarla birlikte toplam 26 odadan oluşmaktadır. Valinin makamının olduğu kısımda ise ayrı bir kahve ocağı bulunmaktadır.

Bu konak iye ilgili kısa da olsa bilgi veren Moltke 19 Mart 1838 de şunları söylemektedir.

"Şehre yarım saatlik yerdeki şimdi umumi karargahın bulunduğu Mezraa köyünde durduk. Tarif etmiş olduklarım gibi kerpiçten ve düz damlı bir bina kumandan generalin ikametgahı idi Küçük bir nöbetçi kıtası ve birçok hizmetçi, kavaslar, tatarlar, seymenler ve küçük memurlar avluyu dolduruyordu. Paşayı kütüklerden yapılmış yüksek tavanlı bir odada buldum Odanın zemini ve sediri kurşuni kumaşla kaplanmış, pencerelerine de kağıt yapıştırılmıştı...."

Vali İsmail Paşa döneminde (1843-44) Vilayet Konağı olarak kullanılan bu bina yetersiz kalmaya başlamış ve bu sebeple genişletilmesi gündeme getirilmiştir.

İsmail Paşa bu amaçla 30 Haziran 1844'de yazdığı bir arz'da binanın vilayet erkanına ve çalışanlarına yetersiz gelmeye başladığını söylemiş. Bu nedenle konağın mutlak surette genişletilmesi gerekliliğinden bahsetmiş. Bu nedenle yapılan incelemelerden konağın genişletilebilmesi için gerekli olan masrafın ne kadar kuruş masrafla yapılacağından bahsederek, gerekli izni istemiştir.

Gerçekten de konağın ilk planı incelendiğinde çalışanların ikameti için koğuş olarak kullanılmak üzere odaların bulunduğu görülecektir. Zira ilave edilecek kısımlarda görülen 14 adet odanın koğuş olması çalışanların barınma sorununun oldukça önemli olduğunun da bir göstergesi sayılabilir. Nitekim eski koğuş olarak adlandırılan odaların toplam sayısının üç olması binanın ne kadar yetersiz olduğunun da bir delilidir. Eski binadaki koğuşlar yaklaşık 30 m2 iken ilave edilen kısımlardaki koğuşlar ise daha küçük olup, hepsi 22'şer m2 dir.

Bunun dışında iki katlı olan konağın özellikle koğuş olarak yapılan odaların alt katları ise tamamen ahır ve depo olarak planlanmıştır.

Konağın genişletilmesiyle birlikte mevcut 22 olan oda sayısı da 46'ya çıkmıştır.

Dikdörtgen şeklini alan konağın yaklaşık değerlerle boyunun 88 metre eninin ise 62 metre civarında olduğunu söyleyebiliriz. Bu rakamlara göre konağın kapladığı alan ise yaklaşık 5500 m2 civarındadır.

Konağın genişletilmesinden sonra oluşan toplam kullanım alanı da bu planda belirtilmiştir. Buna göre: Arz odası dairesi: 559, koğuş mahalleri 765, kethüda daireleri 520, diğer kısımlar ise 156 zira olmak üzere 2000 zira etmektedir. Bu ölçüyü günümüz metrekare hesabına çevirdiğimizde ise kullanım alanı 1280 m2 etmektedir.

Bu arada Vilayet Konağının genişletildiği yıllarda Harput için çok önemli gelişmeler olmuştur. 1845 yılında Harput sancağı ile Maden-i Hümayun Kazaları, Diyarbakır Eyaleti dâhilinden çıkarılarak önce ayrı bir mutasarrıflık haline daha sonra da Eyalet haline dönüştürülecektir.

1846 yılında Harput'un Eyalet haline dönüştürülmesi ve Vilayet makamının da Mezra'da yer alması kayalıklar üzerinde yer alan Harput şehrinin her geçen gün öneminin daha da azalmasına sebep olacaktır. Nitekim Mezradaki vilayet konağının etrafında evlerin sayısı artmaya yeni yeni dükkanlar açılmaya başlayacaktır. Gerek ev gerekse işyeri sayısının artması mezradaki nüfusun da artışı etkileyen en önemli unsur olacaktır. Artık şehir ticaretinin merkezi Harput değil Mezra'dır.

Yukarıda bahsini ettiğimiz genişletilen vilayet konağı ne kadar süre kullanıldı tam olarak bilemiyoruz Ancak 1856 Ocak ayı başları tarihli bir İrade belgesinde Harput'taki Vali Konağının tamiratından bahsedilmektedir. Bu belgeye göre Vali Konağı tamire muhtaç hale gelmiş ve yapılan ihale sonucu Keşşafzade Ahmet Ağa 20000 gurus bedel ile bu tamiratyapmaya hak kazanmış .

Tamirinden bahsedilen bu konak mıdır? Şimdilik tespit edemedik. Ancak tamir edilen Vali konağının 8 Ocak 1858 tarihli bir irade kaydına göre yandığını tespit ediyoruz. Bu belgedeki bilgilere göre Aralık ayının son günlerinde saat beş buçuk sularında kazaen yangın çıkmış ve bu yangında tamamen ahşaptan yapılmış olan bina şehirde bir itfaye birimi de olmadığından rüzgarın da etkisiyle yanmıştır. Yangından binanın zabtiye koğuşları kısmı kurtarılabilmiş bunun dışında nüfus kısmı ve bazı kalem odalarındaki evraklar kurtarılabilmıştır.

Yangından sonra hükümet konağı geçici olarak başka bir binaya yerleşmiş ve 1860'lı yılların başlarında yani Sultan Abdülaziz döneminde yeni bir hükümet konağı inşa edilmiştir. Sultan Abdülaziz'in Padişah olmasıyla beraber Harput'a sadece yeni bir hükümet konağı inşasıyla yetinilmemiş bir çok yatırımlar da yapılmaya başlanmıştır. Çevre kazalar ve vilayetlerle bağlantı yollarının genişletilmesi, çeşmeler ve camilerin inşası, tarım alanında yenilikler bu yatırımların başta gelenleridir. Bu bakımdan olsa gerek Harputlular da yapılan bu hizmetlere kayıtsız kalmamış, 1867 yılında Vilayet meclisinde bir karar alarak şehrin isminin "Mamuratü'l-Aziz" olarak değiştirilmesini istemişlerdir. Bu teklif başkentten uygun görülüp onaylanınca şehrin adı da artık Mamuratü'-Aziz olmuştur.

Öte yandan Abdülaziz döneminde yapılan Hükümet konağı da yangın felaketine maruz kalmış ve yerine 1894-95 tarihlerinde bugün İzzetpaşa Camisinin karşısındaki (eski) Hükümet Konağı inşa edilmiştir.

MEZRE'DE YAPILAN DİĞER RESMİ BİNALAR

Mehmet Reşit Paşa döneminde yapımlarına başlanan Hüseyin köyü civarındaki 6000 kişiyi barındıracak büyüklükteki kışla ve cephanelik ile İğiki köyü civarındaki hastanenin dışında 1845 yılında bu bölgede yeni bir askeri kışla ve hastanenin yapılması kararlaştırıldığından Mayıs ayı içerisinde Saray adı verilen (Çatal Mezra') civarda dört dönüm arazi istimlak edilerek arsa temin edilmişti. Yeni kışlanın yapımı devam ederken kışla inşaatının yakınlarında Hastanenin de keşifleri yapılmaya başlanmıştır. Bunun yanında M. Reşit Paşa zamanında Hüseyin' te yaptırılan ve yıpranmış bir halde bulunan kışlanın da tamiratyapılmaktaydı .

1846 yılında Anadolu Ordu Merkezi olan Harput'ta Ordu Müşirliğinin kullanması amacıyla yine Saray denilen bölgede bir konak satın alınmıştı. Satın alınan konak bir takım düzenleme ve genişletme çalışmalarıyla Ordu Müşirliği hizmetine verilmiş, böylelikle Anadolu Ordusunun bütün binaları bu bölgede toplanmıştı.

Çatal Mezrası adı verilen mevkideki askeri kışlanın, bir alay piyade, bir bölük topçu ve bir bölük süvari askerinin ikametlerine yeterli olacak şekilde yapılması, kışla inşaatıyla birlikte içerisine bir hamam ve bir mekteb-i idadinin de eklenmesi uygun görüldüğü hususunda 27 Mayıs 1847 tarihinde irade çıkmıştı . Bu iradede belirtildiği üzere eski kışla da bir alay piyade ve bir bölük topçu askerini alacak şekilde genişletilecekti.

8 Ağustos 1847 tarihli bir fermanla yapılacak binaların kargir olarak planlandığını ve kerestelerinin de Murat nehri vasıtasıyla Kemah ve Gürcanis kazalarından getirileceği belirtilmekteydi. Ayrıca inşaatlara nezaret etmesi amacıyla İstanbul'dan Maliye Nezareti çalışanlarından bir memur görevlendirilmişti. Fermanla en son olarak bu konu hakkında ahalden bir habbe dahi istenmemesi tenbih ediliyordu .

Ancak 1847 yılının Aralık ayında bu binaların yapımının tehir edilmesi, gönderilen memurların geri gelmesi hususunda bir irade çıkmıştır. Bu inşaatların durdurulma sebebi bu belgede tam olarak belirtilmemiş ancak Anadolu Ordusu Müşiri Osman Paşa hazretlerinin vaki olan ifadeleri üzerine denilerek tehir kararı alınmıştır.

19 Mayıs 1848 tarihli bir tahrirattan Harput'ta yapılacak kışla ve hastanenin mevkilerini kontrol etmesi amacıyla bir doktor görevlendirildiğini ve inşaat faaliyetlerinin yeniden başladığını öğreniyoruz.

Reşit Paşa zamanında yapılan ve Hüseyin köyü civarındaki kışlanın tamiratının ise ancak 1853 yılında 33800 kuruş masrafla yapılabildiğini görüyoruz .

Bu binalar haricinde Mezra'da mevcudiyetini bu dönemlerde tespit ettiğimiz ancak daha fazla bilgi elde edemediğimiz, 1852 yılında yapılan bir zahire anbarı ve 1872 yılında inşaatı tamamlanan bir cezaevi bulunduğunu da belirtelim.

ELAZIĞ'I GELECEĞE TAŞIMAK!

Bedrettin KELEŞTİMUR

Ankara Kültür ve Tanıtma Vakfı'ndan,
Genel Sekreter Salih ÖZBULUT bizleri arıyorlar...
Telefondaki ilk sözleri,
Sizlerden Vakfımız Dergisi'nin gelecek sayısına bir
yazı yazmanızı istiyoruz!
Şöyle bir düşündüm!
Elazığ, göçlerle... dışarıda büyüyen bir şehir!
Göçler üzerinde bir çalışma yapmıştık;
O çalışmamızda,
Elazığ, 1927'lerin nüfus artış trendini koruyabilmiş olsaydı;
2014 yılındaki nüfusu,
"568 binlerde..." değil;
"1 milyon 200 binlerde..." olacaktı!
Elazığ nüfusunun ikamete göre en çok tercih edilen 5 il şöyle;
"İstanbul, Malatya, Adana, Ankara ve İzmir..."
2011-2012 yılında, Elazığ İlinin verdiği göç;
"18.344..."
Nüfusun yüzde 3,25'lerini oluşturuyor!
Şehir, sürekli bir şekilde,
'nitelikli...' bir göç veriyor!
Bu göçlerle şehrin,
Sadece 'demografik yapısı...' değişmiyor;
Kültürel dokusunu da derinden etkiliyor!
Aynı yıl içerisinde şehrin dışarıdan aldığı göçler,
"17.108..."
O yıl içerisinde ki nüfusun, yüzde 3.04'lerini oluşturuyor!
5-10 yıl sonra Elazığ dışından gelen hemşerilerimizin ilk sözleri,
Şehri tanıyamadım...
Yüzler değişmiş...
Selamlaşmak bizim en güzel geleneğimiz!
Dostlarla, muhabbet çayı içmek;
Bir ömre bedel güzellikle!
Elbette ki, 'göçler...' olacaktır!
Göçlerin birçok sosyal sebepleri var;
Elazığ için ilk sıradaki sebebi,
"Eğitim..." olarak düşünebiliriz!
Eğitimi, 'iş-istihdam ve ticaret...' takip ediyor!
Bütün mesele nedir?
Şehir olarak,
Şehrin aydınları olarak,
Göçleri iyi takip edebilmek,
Göçlerin analizini yapabilmektir!

Türkiye'de, 'şehirleşme...' süreci;
1980'li yıllardan sonra başlar...
2000'li yıllardan sonra,
Türkiye bir bakıma, "kabuk değiştirir..."
2012 yılında ülkemiz nüfusunun sadece;
"Yüzde 22, 71'leri..." Kırsal kesimde yaşamaktadır!
Nüfusun, "yüzde 77,29'ları..." şehirlerdedir!
Elazığ için baktığımızda;
Elazığ'da nüfusun, "yüzde 25,53'leri..." Kırsal kesimde;
"Yüzde 74,47'leri..." Şehir Merkezlerinde yaşamaktadır!
Şehirleşme sürecini, iyi analiz etmeliyiz...
Şunu gayet iyi biliyoruz ki,
Şehir olarak, 'arayış...' peşindeyiz!
2012 yılında, Türkiye'de işsizlik oranı;
"yüzde 9,6'larda..." gerçekleşirken;
Bu oran Elazığ'da, "yüzde 19,7'lerdedir..."
Bu ne demektir?
Bu şehirde çalışabilecek;
Her beş kişiden biri işsizdir!
Bu büyük bir rakamdır!
Göçlerin getirdiği analizde,
Bu faktörü çok iyi değerlendirmeliyiz...
Elazığ'ı, 'geleceğe taşımak...'
'Marka Şehir...' yapma idealini,
Bu şehrin insanı yaşatacaklardır!
Öncelikle şehrin, 'sivil hayatını...' güçlendirmeliyiz!
İl genelinde;
35 Vakıf,
545 Dernek,
58 Sendika bulunuyor...
Önemli olan nedir?
Bu sivil kuruluşların şehre verdiği sinerjidir!
İlimize, 'katma değeri...' olan projelerdir!
Bu bağlamda, Ankara Vakfını,
Ankara'daki, Elazıglılar Derneğini,
İstanbul'da faaliyet gösteren EFED'i,
Ve Marmara Derneğini aktif görüyoruz!
EFED'in, Elazığ'daki paydaşlarıyla birlikte gerçekleştirdiği,
"Girişimci Kente Doğru..." projeleri kayda şayan!
Ankara'daki Elazıglılar Vakfının,
Elazığ'ın Ulusal ve Uluslar arası tanıtımında önemli gördüğümüz;
"Harput Senfonisi..." projeleri her türlü alkışa değer!
MANAS Yayıncılığın,
Son altı yıl içerisinde çok anlamlı projeler;
"Birlik Ruhu Tutuşsun Bizim Çaydağırardan..."
Diyebileceğimiz anlamlarla yüklü çalışmalardır!

Özetle şunu ifade edebiliriz;
Türkiye'nin 2013 yılı ihracatı,
"150 milyar doların üzerindedir..."
Elazığ'ın ihracatı ne kadar?
"250 milyon dolar civarında..."
İhracat nedir?
Bir şehrin ürettiğini dış pazarlara satmasıdır!
Elazığ'ı, 'geleceğin üreten şehri...' yapabilmeliyiz!
Üretimi de, 'çeşitlendirmeliyiz...'
Şehrin, 'marka ürünlerini...' çıkarmalıyız...
Elazığ Kalkınma Kurultayı bu bağlamda bizlere ümit veriyor!
Bu şehirde, 'ekonomiyi...' konuşuyorsunuz!
Göçler ve miras sebebiyle,
"Bölünen ve Küçülen Arazileri..." dillendiriyorsunuz!
İlk defa, "büyük tarım işletmeleri..." modeli hafızaları kurcalıyor!
Bademini ABD'den,
Cevizini, Çin'den ithal eden bir şehirde;
"Orcikten" ve doğal Gıda Ürünlerinden söz ediyorsunuz!
Bu şehirde, ilk 10 yıl içerisinde;
Üzüm üretimini, 125 bin tonlardan,
"500 bin tonlara..." nasıl çıkartabilirim!
Ticari olarak da düşünülen;
"Badem, Ceviz ve Dut Üretimini..."
Önümüzdeki yıllar içerisinde, 'katlayarak artırabilirim..."
Bütün bunlar, şehre belli bir sinerji veriyor!
Bu şehrin en büyük eksiği nedir?
"Ortak bir aklı..."
"Ortak bir vicdanı..."
"Ortak bir şuuru..." oluşturmak!
Bu şehirde,
Ziyadesiyle, şehrin dışında;
Nitelikli bir nüfusumuz var!
Değerlerimiz var!
Hedef ne olmalı?
O değerlerle katkı payını artırmalıyız!
Türkiye'de iller bazında, "kişi başına düşen milli gelir..."
Öncelikle Türkiye ortalamasına bakalım, "15.137 dolar..."
Elazığ, 81. İl arasında, "54. Sırada..."
"10.097 dolar..."
Türkiye ortalamasının ancak, "yüzde 66,7'lerini..." oluşturuyor!
Türkiye'de km2'ye düşen ortalama kişi sayısı, 97 kişi...
Elazığ'da ise km2'ye, 61 kişi düşüyor!
Elazığ, "yaşanabilir kentler..." sıralamasında, 40. Sıralarda!
O sıralamada, ilk 10'ları yakalayabiliyor muyuz?
İşte, sizlere 'ortak bir payda da buluşacağımız...'
Mücadele ruhu!
O ruhu, birlikte ortaya koyacağız...

SEMAVÎ DİNLERİN KAYNAĞI VE BU DİNLERE SONRADAN YAPILAN YANLIŞ İLAVELER

Veysi YILMAZ

Bütün Semavî Dinlerin kaynağı, Allah tarafından vahyedilen ve o dinlerin peygamberleri tarafından tebliğ edilen kutsal kitaplardır. Tevrat, Zebur, İncil ve Kuran bu yolla gelen dört büyük ilahi kitaptır.

Semavî dinlere ait, bu vahye dayalı kutsal kitaplara, yüz yıllar sonra, çeşitli kaynaklar tarafından " Hahamlar, papazlar, şamanlar, krallar, hükümdarlar, kâhinler, yalancı peygamberler" kendi çıkarları için uygun olan ilaveleri, çıkarmaları, yorumları yapmaktan çekinmemişlerdir. Örneğin; bugünkü İznik'te toplanan "İznik konsili" temsilcileri, başpapazlar, kardinaler (Matta, Markos, Yuhanna, Luka) orijinal İncil'i (Ahdî Atik) kendi görüşleri doğrultusunda ilaveler, eksiltmeler, yorumlar yaparak, tahrif ederek (Ahdî Cedidi) bugün uygulanan yeni İncil'i meydana getirmişlerdir.

Semavî, vahye dayalı din kitaplarından tek harfi bile değişmeden bugüne kadar gelen tek kutsal kitap Kuran'dır.

Hz. Peygamberin vefatından, yıllarca sonra Kuran ile ilgili tahrifat girişimleri de olmuştur. Mesela, yalancı peygamberlerden " Müseylemetül Kezzap" bunların başında gelir. Bu şahıs, Kuran ayetlerine benzer ayetler yazmak için çok uğraşmış ama başaramamıştır. Çünkü Kuran'da "İnna nahnü nezzelnezzikre ve İnna Lehu Le Hafizun" ayeti vardır. Yani "O Kuran'ı biz indirdik, onun (ebedi) muhafazası da bize aittir" denilir. Allah'ın teminatı altındadır. Ayrıca, Kuran otokontrol, hafızlar, yazmanlar, katipler, karşılaştırmalar, yazıp çoğaltmalar suretiyle kesin olarak emniyet altına alınmıştır. Müsteşrikler (inkârcılar) bile bunu kabullenmişlerdir.

Kuran'ın metni böyle. Fakat uygulamalarla ilgili olarak Hz. Peygamberin, sahabelerin, halifelerin ölümlerinden yıllarca sonra, ortaya bir takım yalancı peygamberler çıkmıştır. Bunlar, kralların, hükümdarların, yöneticilerin hoşuna gidecek, onları yücelten sıfatlar, yakıştırmalar yapmaya başlamışlardır. Onların iltifatına mazhar olmak için, dinî akidelere aykırı bir takım ilaveler, yorumlar, şiirler, edebî metinler üreterek gerçek İslam esaslarını tahrif eden uygulamaların yapılmasına vesile olmuşlardır. Ta o günden itibaren, din istismarcılığı, din sömürgeciliği başlamıştır. Bugün de olduğu gibi.

Yapılanlar dinin, Kuran'ın özüne birşey katmamış olsabile, halkın zihnini, inancını, birliğini bozmuş. Yine o zamandan itibaren mezhepler, tarikatlar, şeyhler, efendiler türemeye başlamıştır.

Oysaki; Allah ayetinde “ Bugün dininizi (İslamı) tamamladım (mükemmel hale getirdim) sizin için” (Maide Suresi 3) der.

O halde mezhepler, tarikatlar, imamların görüşleri, dinin esasları imiş gibi asla yorumlanamaz. Bunlar dine bir katkıda bulunamaz. Tersine tefrikaya, bölünmeye, ayrışmaya vesile olur. Günümüzde dahi bütün İslam ülkelerinde mezhep kavgaları sonucunda binlerce insan ölmüyor mu? Yurtlar, yuvalar dağılmıyor mu? Ne adına, din adına. Hayır! İslam dini tefrikayı öldürmeyi kesinlikle yasaklamıştır.

Kuran’ı tebliğ eden Nebî, bize mezhep bırakmamış, “Kuran’ı bırakmıştır. Ve ona yapışın demiştir.” (Bakara Suresi)

Özellikle Emeviler, Abbasiler, Fatimiler döneminde, zerdüştlüğün, şamanizmin, israiliyat hikâyelerinin etkisiyle birçok hurafe, safsata, hikâye, yalan hadisler dinin emirlerindenmiş gibi halka telkin edilmiş bu sapkın fikirlerin uygulanmasına çalışılmıştır.

Tabiidir ki, bunlarla ilgili önleyici tedbirler alınmış, mücadeleler yapılmıştır. Bu yalancı, uydurmacı kimseleri Kuran şöyle tanımlamıştır. “O kitabı kendi elleriyle yazıp, sonra da az bir değer (menfaat) karşılığı satmak için (uydurduklarını) bunlar Allah katındadır, diyenlere yazıklar olsun, vay onların haline” diye uyarıda bulunulmuştur.

Yine “İşte, şu namaz kılanların vay haline, onlar kıldıkları namazdan gafildirler, onlar gösteriş yaparlar.” Riyakârdılar (Maun Suresi 4)

Bir diğer örnek hadis “Onlardan öyleleri var ki, siz aktardıklarını kitaptan sanasınız diye, dillerini kitaba doğru eğip bukerler, oysa aktardıkları kitaptan değildir.” Yani uydurduklarıdır. Bugün dahi, bu nevi şovmenliği yapan az mı? Sahte dinciler vardır.

Dini ilimlerin ehli olan, olmayan birçok kişi, din, ahiret, helâl, haram v.b. konularda yazıyorlar, konuşuyorlar. Ancak söylediklerinin aslına bakıldığında bunların anlatıklarının çoğunluğu, Kuran’a sünnete uymayan, sonradan dine eklenen boş sözler, hurafeler, tezviralatlar, efsaneler, hikâyeler ve aslı olmayan rivayetlerden öte hiçbir dini ağırlığı, geçerliliği yoktur. Kandırmacıdır.

İnsanları aldatarak, dünyevi çıkar sağlamak için, din emri diye yutturulan (kitaba, sünnete aykırı) bu hurafe, bidat, kibir, gurur, nazar, dua, muska vb. hikâyeler, efsaneler nelerdir bakalım.

HURAFELER:

Hurafe, boş, batıl inanışlar, asılsız rivayetler, efsaneler, dinde olmayan sonradan dine sokulan tutarsız, dayanıksız sözler, yorumlar, davranışların tamamıdır.

Allah’tan korkmadan, sırf menfaat temini için insanları bu nevi uydurma, yalan bilgilerle, muska, dua, tılsım, kurşun gibi sahte uygulamalarla kandırmak büyük günahdır, vebaldir.

Müslümanlarında bunlara kanmaması, din adına yanlışlar, yapmaması lazımdır.

Bugün uygulanan yanlış hareketlerden birisi de namaz konusundadır. Mesela, Cuma, Teravîh namazı konuları gibi. İslami kaynaklarda Cuma namazı, kısa bir Hutbe ve İki rekât farz namazı kılmaktan ibarettir. Öncesi, sonrası namazlar yoktur. Duaları tesbihleri yoktur. Bu da toplam 10 dakika tutar.

Bir mümin camide istediği kadar namaz kılabilir. Namaza tahdit koymuyoruz. Ancak Cuma namazı diye 16 rekât dayatılmaz. Kılınmayınca da eksik oldu denilemez. Yolcu, esnafı, yaşlıyı, hastayı, memuru, işçiyi, 1,5 saat camide tutmaya mecbur kılamaz. Dinde olmayan zorlama yapılamaz.

Teravîh namazına gelince;

Teravîh farz bir namaz değildir, sünnettir. Kılırsan ibadet yapmış olursun, kılmazsan hiçbir itaba, sorguya tabi tutulmazsın. Yani cezai müeyyidesi yoktur. Peki kaç rekâttır Teravîh namazı? Hz. Peygamber yalnız bir defa mescitte 4 rekât teravîh namazı kılmıştır. Sonraları evinde kılmıştır. Hz. Aişe’ye sormuşlardır. Hz. Peygamber Teravîhi nasıl kılıyor diye. O da bazen 4, çok az defa 8 kıldığını gördüm der. Yani 20 rekât+13 rekâta yatsı toplam 33 rekât namaz kılmamıştır Yüce Peygamber. Ve sahabelere şöyle buyurmuştur. “Ben hergün mescitte bu namazı kılar veya kıldırırsam yarın ümmeti Muhammet bunu zorunlu telaki eder. Bundan korkarım” der.

Zaten Kuran, namazların (farz) rekât sayısından hiçbir biçimde söz etmez. Rekât sayısı içtihadidir. Namazın rekât sayısı tevhit geleneği ve Hz. Peygamberin sünnetine dayanmaktadır. Kuran’da, sünnette bulunmayan sahabeler döneminde bile bilinmeyen, Hz. Peygamber’in ağzından çıkmayan sözleri, Hz. Peygamber buyurdu ki diye başlayıp rivayetler uyduran, yüzlerce, binlerce hadis yazmışlardır.

Yeterli hadis kritiğinin yapılmadığı o dönemlerde, bunları çığ gibi yaymışlar, Müslüman toplulukları yüzyıllarca din adına kandırarak sömürmüşlerdir. Katlanarak günümüze kadar gelen bu din dışı kural ve rivayetler bugünde aynı şekilde kullanılarak yüce dinimiz halâ sömürülmekte halk kandırılmaktadır. Camilere, sakal-ı şerif, hırka-i şerif, namazdan sonra tespih çekme uygulamaları, hurafelerini soktukları gibi.

Bunlardan birkaç örnek daha verelim,

- Ölenin ardından helvalar dağıtılması,
- 7 sinde, 40 ında, 52 sinde mevlitler, dualar okutulması,
- Ölenin günahlarının affı için (namaz, hac, oruç, zekat borcu) devir edilen sahtekârlığın uygulanması.
- Nazar boncuğu inancı, yıldıznameye baktırılması,
- Fal açtırmak, sihir bozdurmak, büyü yaptırmak, türbelere, yatırlara, evliya mezarlarına kutsallık atfetmek, onlardan medet ummak.
- Muskalardan, ağaçlara bağlanan çaputlardan, sulara atılan bozuk paralardan, mezarlara adanan kurbanlardan dileklerde bulunup yardım dilemek şirktir. Büyük günahdır.

ANDİRİ KÖYÜ'NÜN ÇOCUKLARI

NAZAR:

Nazar, kötü niyetli, kıskanç, hain kimselerin göz değmesidir. Nazardan korunmak için yanlış hurafelerden değil Kuran'dan medet umacağız. Allah'ın ayetlerini okuyarak korunacağız.

Mesela:

Ayet-el Kürsi'yi, İhlas Suresi'ni, Felak ve Nas Surelerini okuyabilir, Allah'tan dileğimizin kabulünü talep edebiliriz.

En önemlisi, Fatih'a'nın 4. ayetini "İyyake nabüdü. Ve İyyake nestaiyn" okuyarak (Allah'ım yalnız sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz) demek en büyük duadır. Dua kitabı diye yazılan uydurma metinler dini değeri olmayan boş kitaplardır. Dileğiniz yalnız Allah'tan olacaktır.

DUA:

Dua, Allah'a müracaattır. Dileğini aktarmaktır. Onun merhametine, mağfiretine sığınmaktır. Çünkü Allah "Bana dua edin size icabet edeyim" (s. mumin 60) der.

Keza , " Ey habibim, benden isteyenin duasını kabul ederim." Buyurur.

Duanın yeri, dili, şekli, merasimi, belli metinlerin okunması gibi şartı, şurtu yoktur. Konuştuğun dilinle, söylemek istediğin ne ise bu duadır. Allah bilir hiç kuşkun olmasın.

Halk arasında yaygın olarak söylenir. Ben çok dua ettim, ama kabul olmuyor derler.

Bakalım neden,

Allah, kulunun günahlarını affedebileceğini, tövbe ve dua etmelerini söyler.

Ancak;

- Kul hakkı yiyenin, yetimin malını yiyenin, milletin (kamunun) malını yiyenin (Beytül mal) duası kabul olmaz. Allah bu gibi günahları affetmez. Çünkü bunlar o kulların hakkıdır. Allah'ın hakkı değil. Üzerimizde bu haklar varken duamızın kabulünü nasıl bekleriz. İbadet yapmakla (Hac, namaz, oruç, zekât vs.) ile kul hakkı ödenmez. Yukarıda ifade etmiştik. Maun Suresi'nde de vardır. "Vay onların haline, yazık onların namazlarına onlar riyakârdırlar" der.

Bir Müslüman'a yakışmayan en büyük günahlardan biri de kibir ve gururdur.

KİBİR VE GURUR:

Kibir ve gurur, insanı alçaltan, güzel geleceğe erişmesine mani olan, ilimden, irfandan, kanaatkâr olmaktan, başışlamaktan, yardım ve tevazudan alıkoyan hastalıklı bir vasıftır. Hz. Peygamber, "Size cehennemlik olanları bildireyim mi? Onlar , onursuzca sağa, sola yalpa yaparak kibirle gezen kimselerdir." (s. Hadisler 6) buyurur.

Yaşadığımız sürece, para, mal, mülk, servet, ilim, makam, mevki sahibi olabiliriz. Olmalıyız da. Ama helalinden, çalışarak zengin olacağız. Çalmadan ilim sahibi olacağız. Gurur ve kibirle sahip olduklarımızı kullanarak insanlara zulmetmeyeceğiz.

Dürüst, ahlaklı, asil, kibar, terbiyeli, yardımsever ve tevazu sahibi olacağız. Unutmayalım ki, bütün nefisler(insanlar) ölümü tadacaktır. Öyle ise, kibir niye, gurur niye..

Prof. Dr. Zeki HAFIZOĞULLARI

Halim ve Nuri Öğretmenin anısına Saygıyla...

Andiri dağın bir yamacından öteki yamacına bakan, suyu bol, üç pınar, üç mahalledir. Dağın karşı yamacı çıplaktır. Beyaz toprak... Tek tük badem, alıç ağacı boy gösterir. Pınarlar, kapı önlerini sular. Vadi yeşildir. Dere boyları bağlık, bahçeliktir. Kır tarlaları verimsizdir. Bire üç verir.

Bir gün gelir, Andiri, besleyemez olur çocuklarını.

Ufukta göç görünür.

Andiri'li nereden gelmiş, Andiri'yi yurt tutmuş, bilmezdik. Tarihi yazılmamış. Elbette herkesin bir hikâyesi vardı, ama anlatılmazdı. Bir yerlerden gelmiş, Andirili olmuşlar. Çok duygusallaştığında Ninem, Çermikten gelmişiz derdi. Dilimiz birdi. Yokluğumuz, yoksulluğumuz birdi. Benzerdik birbirimize. Türküler bizi söylerdi.

Yemenden dönmeyenleri, İstanbul'a gidenleri anlatırlardı. Hep bir Eğin türküsü söylenirdi. Yarım İstanbullu Eğinli misin/Sılaya gelmeye yeminli misin/ Tez gel ağam tez gel eğlenmeyesin/ Elde güzel çoktur evlenmeyesin.

Trahom, verem, sıtma yaygındı.

Görünüşte birlerdi, birlikteledir. Ancak, buralarda, toprak ve su kavgası, hiç eksik olmamıştı. Düşman kardeşlerdi.

Ağın bucaktı mütegalibeye, Hükümet memuruna yakın olmak güvenceydi. Jandarmadan, tahsildardan korkulurdu. İnsanları döverlerdi. Yol vergisi vardı. Beş çocuğu olan kurtarırdı. Veremeyen Karsa zorunlu çalışmaya giderdi.

Savaşı yılları halkı tüketmişti.

Andiri'nin çocukları okul görmemiştir. Yokluk, yoksulluk kimilerini, taşını, toprağını altın bildikleri, İstanbul'a çalışmaya gitmeye zorlar. Göç böyle başlar Andiri de. Zamanla kimi kalmış kimi dönmüş. Sevgilerini başkaları yazmış mektuplarına. Başkaları okumuş mektuplarını. Bu arada İzmir keşfedilmiş. Güçlüdür çocuklar. Hallerde işe yararlar. Sevilirler. Dönenlerinin anlatacakları öyküleri vardır. Çoğu kez, olmayanı katarak, kendi gözlerinden, kenti anlatırlardı.

Andiri'li çocuklar için kent Ağında. Zaten daha ötesine ulaşılmazdı. Ağında, kahveler, dükkânlar vardı. Andiri'nin erkekleri, Ağına, kahveye, alış-verişe gidilirdi. Hükümet vardı. Hepsinden önemlisi İlkokul vardı. Kitap vardı. Öğretmenler, memurlar vardı. İlk kez, Andirili birkaç çocuk, Ağına ilkokula gider. Onlar, tarihinde, okur-yazarı olmayan Andiri'nin, ilk okur-yazarıdır.

Kaderleri bellidir artık. Karanlıklar aydınlığa çıkacak. Alınlarında "bilgilerden bir çelenk, nura doğru" koşacaklar.

Gene gurbete yolculuk vardır.

Ancak, bu yolculuk, çok farklı bir yolculuktur.

Çocuklar umutturlar. Okuyacak memur olacaklar. Dönecekler. Kurtaracaklar kendilerini, analarını, babalarını.

Bu ikinci göç dalgasıdır.

Gerçekten, kimi polis, kimi asker, kimi işçi, kimi öğretmen oldu. Tatillerde, eşleri, çocukları ile gelir, örnek olurlardı. Güzel giysileri vardı. Özenilirdi onlara.

Köy Enstitüleri açılır. Köylüler okuyacaklardır. Ülkede köy İlkokulu yapma seferberliği vardır. Köyler ilk kez okul gördü. Andiri de, köyün karşısında, yamaçta, imece usulü, Andiri Köyü İlkokulu yapıldı. Ardından, okula, Köy Enstitüsü mezunu, Andiri'li, kara yağız iki öğretmen atandı. Hayalleri vardı. Köyü kentleştirmek...

Okul Andiri'li çocukların ayağına gelmişti.

Köyde çocuk çoktu. Okul çocuklarla doldu taşıdı. Okula öteki köylerden de çocuklar geldiler. Bu bir şölendi. Her yerde çocuk sesleri çınliyordu. Şarkılar, türküler, marşlar söyleniyordu. Farklı bir hava gelmişti.

Okul kitaptır. Köyde, kitap, ilk kez, evlere giriyordu.

Andiri'nin çocuklar ilk kez ufkun ötesini hayal ediyorlardı. Artık umutları vardı. Okulla, radyo, gazete geldi. Herkes, çocuklar okusun, yokluk, yoksulluk bitsin istiyordu. Ana babaların dileği, kendilerine yazgı olmuş olan boyunduruktan çocuklarının kurtulmasıydı. Karşı çıkanlar olmakla birlikte, ilkokul mecburiyeti, işleri kolaylaştırmıştı. Öyle bir okudular ki, Andiri'nin çocukları, artık sığmaz olmuştu Andiri'ye. Ülkede yatılı okullar çoktu. Sınavlar kazandılar, çıkınlarına, tahta bavullarına, analarının koyduğu üç beş çamaşır, birkaç kuruş harçlıkla, küçücük yüreklerinde korku ve umut, okumaya gittiler bilmedikleri kentlere.

Köyde kalanlar, askerlikten sonra, kafalarında biçimlenen hayallerle, ekmeklerini kentlerde aradılar. Dağıldılar dört bir yana.

Sonunda su yolunu bulmuştu.

Ağının ilçe, Andiri mahalle oldu. Bu arada Ağında ortaokul açıldı. Ortaokul, Andiri'nin çocuklarını daha da çok hırslandırmış; geleceklerini, okumakta aramalarını kolaylaştırmıştı. Hayallerinde yüksek yüksekokullar vardı. Edilgenlikten çıkmak istiyorlardı.

Göç kitleleşmişti. Andiri sessizce, her gün biraz daha fazla boşalıyordu. Babaların çaresizliği, ana yüreğinin suskunluğunda, bu, umuda yolculuktu.

Ataları okur-yazar olmayan Andiri köyünün çiftçi çocukları, artık kentlerde, işçidirler, memurdurlar; sanatkar, esnaftırlar; hakim, hekim, avukattırlar; mühendis, askerdirler; hemşire, öğretmendirler. Hayalleri gerçek olmuştur. Bilinçaltılarında gizli kalan köyleriyle kentli olmuşlardır.

Çocuklar, doğdukları, ana kucağına, baba ocağına, çocukluklarının geçtiği topraklara dönemediler. Geçim derdi arttıkça, doğdukları toprağı daha çok boşladılar. Doğumlar olmadı. İlkokul kapandı. Andiri boşalıyordu. Gün be gün, yaşlılarıyla, kaderine terkediliyordu. Giderek, ocaklar yanmaz, bacalar tütmez oluyordu.

Andiri'nin çocukları, yüreklerinin ücra bir yerine. Andiri'yi, çocukluklarını koyarak, gurbeti yurt tuttular. Evlendiler. Çok güzel çocukları oldu. Onlar, kentlerde büyüdü, kentlerde okudu, kentli oldular. Dilleri değişti. Kimliklerinde köylülükten iz kalmadı. Başka insanlar oldular. Kimi ülkeler aştı. Oraları yurt tuttu.

Elbette, onlar için, ne Andiri Köyünün, ne de Andiri Köyü İlkokulunun bir anlamı vardır. Zaten birçoğu Andiri'yi görmüş de değildir. Hatıraları yoktur. Babalarının özenle kutsadıkları o topraklar onlar için sadece herhangi bir yerdir.

Andiri de artık çocuklar yoktur. Oralarda, yol beklerken. günbe gün sayıları azalan yaşlılar var. Bağlar, bahçeler tarumar. Eken biçen yok. Kuşlar da çekip gitmişler.

Andiri'nin çocuklarının birçoğunun son yolculuğu, yüreklerinde hep bir çakırdikeni olarak kalan Andiri toprağına olmadı. Gurbette kaldılar.

Kalanlar hayatlarının sonbaharındadırlar. Herhalde savaşlarını verdikleri kentlerde geçmişleriyle başbaşadırlar. Çocuklukları geçer akıllarından. Kent gecelerinin karmaşasında analarının sesi çınlar kulaklarında

Zaman icabını yapıyor. Bir gün gelecek , Andiri'nin çocuklarından, kimse kalmayacak. Onlar, çocuklarının, akıllarına geldikçe, çocuklarına anlatacakları bir anı olacaklar.

Andiri'nin çocukları kahramandırlar. Avuçlarında ateşi tutmuşlardır. Güneşe koştular. Tükendiler.

Onların öyküleri yazılmadı. Belki de hiç yazılmayacak. Birgün, nice unutulmuş misali, elbette unutulup gidecekler.

Bu bir öykü değildir, bir tespittir. "Dijital âlemde" Andiri Köyü İlkokulu çocuklarından birinin, sadece tarihe bir not düşmek isteğidir.

Bu Elazığ İli, Keban İlçesi, Ağın Bucağı
Andiri Köyünün öyküsüdür

Muharrem GÖKTAYOĞLU

Emekli Vali

Kamu Görevlileri Etik Kurulu Üyesi

Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı dergisine bir yazı kaleme almak istenmesi beni zaman tüneline götürüverdi ve aynı zamanda bir heyecan sardı.

Ben 19.12.1986- 15.08.1991 tarihleri arasında Elazığ Valiliği görevinde bulundum. Kendimizi Elazığ halkı ile bütünleşmiş hissediyoruz. Zira görevden ayrıldığımız tarihten itibaren ailece görüştüğümüz, arkadaşlığımızı devam ettirdiğimiz dostlarımız mevcuttur. Bizim kendilerine minnettarlığımız vardır.

Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı kurulduktan sonra Elazığ'da şube açmak için o zamanki başkan Prof. Dr. Köksal Baloş ve üyeleri ile gelmişler ve bizleri ziyaret ederek vakıf şubasını kurmuşlardır.

Bilindiği üzere Elazığ bolluk, bereket ve tahıl ambarı anlamına gelir. Elazığ hakkında daima devlete bağlı, vefakar ve yardımsever bir özelliğe sahiptir. Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı gerek Elazığ'da gerek Elazığ dışında çok önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Çıkarıldığı dergi takdire şayandır. Gelmiş geçmiş Vakıf Başkanı, yöneticilerini ve dergiye emek verenleri takdir etmemek mümkün değildir.

Elazığ ile ilgili birkaç anımı belirtmek istiyorum.

Elazığ'da göreve başlamak için yola çıktığımızda ilk durağımız türkülere konu olan Kömür Han Köprüsü olmuştur. Tarihi köprünün baraj sularına gömülen son durumunu görmek kısmet olmuştur. Aralık 1986 tarihinde Elazığ'da göreve başladıktan sonra öncelikle eğitime, sağlığa, kültüre, spora sanat'a nasıl yardımcı olabilirim, halkın desteğini ne şekilde sağlayabilirim düşüncesiyle istişarede bulunduktan sonra bir yardım komitesi oluşturdum. Bu komitede Sayın Fehmi KILIKLI beyefendi de vardı. Fehmi bey, Vali bey 'ben size her kesimden isim listesi hazırlayacağım, bu arkadaşları valiliğe davet edeceksiniz ve bu şekilde halkın görüşünü, maddi ve manevi katkılarını sağlayacağız' önerisi üzerine faaliyete geçtik. İlk olarak 1987 tarihinde "kendi okulunu kendin yap" kampanyasını başlattık.

Bu kampanya çerçevesinde; Tuncay Küçüközer İlkokulu, "O zaman ki Milli Eğitim sistemine göre Elazığ Lisesi, Elazığ Ortaokulu olmasına rağmen Elazığ İlkokulu yoktu" Elazığ İlkokulu, eski hayvan islah deposu yerine, Muharrem Göktoyoğlu ortaokulu Keban ilçesine, Musa Coşkun; merkezde Tevfik Yaramanoğlu, Aziz Gül ilkokulu, Kovancılar ilçesinde lise, yaptırılmıştır. Merkezdeki kapalı cezaevi yeni yerine taşınınca, bu yerde Milli Eğitim'e tahsis ettirilmiştir. Eğitim konusunda bir konuya değinmek istiyorum. Yeni ilçe olan Arıcak'ın uçocak köyüne bir Ramazan gecesi okul basılarak üç öğretmenimiz şehit edilince öğretmenlerimizin ve öğrencilerimizin güvence altında olmalarını sağlamak bakımından olağanüstü Hal Bölge, valiliğinin bütçe imkanları ile ilçe merkezine yatılı bölge okulu yaptırılmıştır. Bu arada şunu da belirtmeden geçemeyeceğim. Cumhurbaşkanımız yaz aylarında Başkent Ankara dışında bir veya birkaç ilde Cumhurbaşkanlığı görevini ifa etmesi sonucu Elazığ'da üç gün ikamet etmiştir. Hazırlıklar meyanında vilayetin giriş merdivenlerine Elazığ'ın meşhur olan bakırından Elazığ'ı temsil eden figürlerden oluşan bir tabloyu Sn. hocam Harun Taşdemir gece gündüz çalışarak tamamlamıştır. Daha sonra bu dalda büyük hamleler yapmıştır. Şehit İlhanlar caddesinde Çocuk Esirgeme Kurumuna ait bir yer bulunmakta idi. Zamanın Genel Müdürü Sayın Nihat İlhan Paşa ile bir protokol imza edilerek, plan ve projesi rahmetli Sn. Vedat Dalokay'a çizdirilip "Vali Muharrem Göktoyoğlu" iş merkezi yaptırılmıştır. Bu binaya dışarıdan bakıldığında binanın iki yüzü 'V' şeklinde, balkonları da 'D' şeklinde dizayn edilerek adeta Vedat Dalokay imzası atılmıştır.

Ekonomi konusuna gelince, Elazığ'ın gelişmesi için organize sanayi bölgesi yapılması gerekiyordu. O zaman Elazığ Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı Naci Koloğlu ile beraber çalışmalar yürütülerek organize sanayi bölgesinin temeli atılmıştır. Organize sanayi bölgesindeki bir, iki tesise tema etmek istiyorum. Elazığ vişnesi olarak dünyaca meşhur Mermer o zamanlar kütle olarak çıkarılıp piyasaya sürülüyordu. Fakat ocak sahibi olan Sn. Kemal Bey'e organize yer tahsis edilerek fabrika kurulup mermeri işleyerek piyasaya arz etmek suretiyle Ekonomiye büyük katkı sağlamıştır.

Bir diğeri o zamanlar Sn. Şahap Emir arkadaşın akrabasına milli piyangodan ikramiye isabet etmiş, Şahap bey bunu değerlendirerek Elteks A.Ş. adı altında bir şirket kurarak modern bir tekstil fabrikası yapılmasına vesile olmuştur. Açılışını da Cumhurbaşkanımız rahmetli Sayın Turgut Özal tarafından yapılmıştır.

Kültür bölümünde de Sn. Ertuğrul Karslıoğlu tarafından sivrice gölünde batık bir yerleşim yeri keşfedilerek, Türkiye kamuoyuna mal edilmiştir. Elazığ'da Elazığ Musiki Konservatuvarı adında bir derneğin faaliyet gösterdiği malumdur. Elazığ ve özellikle Harput müziğinde ve folkloruna katkısı yanında devlette görev alabilecek kadar yükselen sanatkarlar yetiştirmiş bulunan bu derneğin daha imkanı hale gelmesini arzu etmekte idik. Kültür Bakanı Sayın Namık Kemal Zeybek'e ilimize teşriflerinde dernek başkanı Sn. Naci Sönmez ile birlikte konuyu arz ettik. Dernek binasına bizzat gelerek çalışmalarını inceleyince Elazığ'da Devlet Klasik Türk Müziği korusu kurulmasına karar verip, gerekli kadroların tahsis edilmesini gerçekleştirmiştir.

Bu kadroya atanacakların belirlenmesi için zamanın üstadları görevlendirilmiştir. Görev alan üstadların konumunu belirtmek bakımından bu konuda Sayın Dr. İrfan Doğrusöz'ün yazarak tarafıma gönderdiği şiiri bu vesile ile aynen aktarıyorum. Elazığ Kültür ve Tanıtım Vakfı Başkanı ve yönetim kurulu üyelerini tebrik ediyor, bütün Elazığ halkına sağlık, mutluluk ve başarılar temenni ediyorum.

İmtihan etmek için gelmişiz Elazığ'a
Başımızdaki hoca, benzer bir yanardağa,
Aşkı meşki bilmeyen gitsin Rüştü Şardağ'a,
Ansin bizi saz ehli, sorsun bülbülü zara

Ender bir harikadır, gönlümüzde "Önalı"
İmtihan heyecanını, yalnız Teoman çaldı.
Naci SÖNMEZ'e rütbe, bize hatıra kaldı.
Bilsin bizi saz ehli, sorsun bülbülü zara

Knedisine güvenen, çıksın dedik meydana,
Puselikle başlasın, o kalpler heyecana.
Uşşaki söyleyipte, gelsin dedik İRFANA.
Bilsin bizi saz ehli, sorsun bülbülü zara

Nağme hafif çıkınca, kulaklar ağır, n'olur
Küçücük seslerden hiç insan sağır mı olur?
ŞARDAĞ seslenir gürlere, der; bağır n'olur, n'olur!
Bilsin bizi saz ehli, sorsun bülbülü zara

Bekir ile İsmail derleyip toplamada.
Zarifçe halat ile, kalpleri yoklamada.
Kızımız daktiloda, gönül güzel şarkıda
Ansin bizi saz ehli, sorsun bülbülü zara

Sanmayın gezdik, gördük... Elazığ'da oturduk.
TAHSİN ve AYTUNÇ ile uygunca bir yol bulduk.
Kütüphaneye varıp, günlerce kafa yorduk.
Bilsin bizi saz ehli, sorsun bülbülü zara

Teşekkürümüz çoktur, Sayın Göktayoğlu'na.
VALİMİZ, REKTÖRÜMÜZ, cümle insanoğluna.
Sayımız feda olsun böyle yoran uğruna
Bilsin bizi saz ehli, sorsun bülbülü zara

Prof. Dr. Kenan KÖPRÜCÜ
Fırat Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi,
Yetiştiricilik Anabilim Dalı, 23119 Elazığ.
E-mail: kkoprucu@firat.edu.tr

Zengin su potansiyeline sahip olan Elazığ ilinde balık yetiştiriciliğinde son yıllarda büyük gelişmeler olmuştur. Balıkçılık işletmelerinde yüksek kapasite artışına bağlı olarak üretim miktarında önemli artışlar görülmüştür. Elazığ, iç sularda yetiştiricilik yoluyla alabalık üretiminde Türkiye'de birinci sırada yer almaktadır. Elazığ'da faaliyette bulunan su ürünleri tesislerinin tamamı gökkuşağı alabalığı (*Onchorynchus mykiss*) yetiştiriciliği yapmaktadır. Elazığ'da ekonomik değer taşıyan ve avcılığı yapılan başlıca su ürünleri arasında; *Cyprinus carpio*, *Capoeta trutta*, *Barbus rajanorum mystaceus*, *Barbus xanthopterus*, *Leuciscus cephalus*, *Acanthobrama marmid*, *Chalcalburnus mossulensis*, *Chondrostoma regium* gibi balık türleri ve tatlı su istakozu (*Astacus leptodactylus*) bulunmaktadır [1, 2].

Su Kaynakları

Elazığ, üç tarafı sularla çevrili olan, sınırları içerisinde yer alan Hazar Gölü ile Keban, Karakaya, Kıralkızı, Kalecik ve Cip Baraj Gölleriyle ülkemizin en zengin su potansiyeline sahip illerinden biridir (Tablo 1).

Tablo 1. Elazığ İlindeki su kaynakları ve yüzey alanları [2].

Su Kaynakları	Toplam Yüzey Alanı (ha)	İl Sınırları İçerisinde Kalan Yüzey Alanı (ha)
Keban Baraj Gölü	66.470	30.120
Karakaya Baraj Gölü	29.800	10.128
Hazar Gölü	8.200	8.100
Kıralkızı Baraj Gölü	920	920
Kalecik Baraj Gölü	116	116
Cip Baraj Gölü	110	110
Toplam	105.616	49.414

Yetiştiricilik

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, su ürünleri üretimini artırmak, mevcut potansiyeli daha verimli bir hale getirmek, av baskısını azaltmak için su ürünleri üretiminde 2003 yılından itibaren destekleme uygulaması başlatılmıştır. Uygulanan politikalar ile ülkemiz ve yetiştiricilik sektörü hızlı bir gelişme kaydetmiş ve FAO tarafından en hızlı büyüyen 3. ülke olduğu tespit edilmiştir. Buna paralel olarak, Elazığ'da yetiştiricilik sektöründe de son yıllarda gelişmeler kaydedilmiş ve üretim miktarında önemli artışlar sağlanmıştır. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın balık yetiştiriciliğine verdiği destek ile Elazığ il sınırları içerisinde bulunan su ürünleri işletmelerinin (162 adet) Aralık 2013 yılı itibariyle toplam üretim kapasitesi 32.555 ton/yıl'a ulaşmıştır. Mevcut su ürünleri işletmelerinin tamamı gökkuşağı alabalığı üzerinedir. Bu işletmelerin büyük çoğunluğu ağ kafeslerde, sadece üç adedi ise karada havuzlarda yetiştiricilik yapmaktadır. Ayrıca, iki adet 1.000.000 adet/yıl, iki adet 3.000.000 adet/yıl, iki adet 5.000.000 adet/yıl ve bir adet 20.000.000 adet/yıl kapasiteli yavru üretim tesisine sahip altı adet alabalık kuluçkahanesi bulunmaktadır [3].

Ülkemizde 2012 yılında yetiştiricilik yoluyla üretilen toplam balık miktarının (212.410 ton/yıl) yarısından fazlasını alabalık (114.200 ton/yıl) oluşturmaktadır. TÜİK verilerine göre, Elazığ'da 2002 yılında yetiştiricilik yolu ile toplam 323 ton gökkuşağı alabalığı üretilmiştir. Bu üretim miktarı son 10 yılda 46,4 kat artarak 2012 yılında 15.000 tona ulaşmıştır. Elazığ ili iç sularda yetiştiricilik yoluyla alabalık üretiminde Türkiye'de birinci sıraya yerleşmiştir. Elazığ'ın Keban ilçesinde bulunan "İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliğine" bağlı alabalık üretim tesislerinde yetiştirilen alabalıklar yurt içi ve yurt dışı pazarlara sunulmaktadır. Yurt dışı pazara sunulan bu balıklar işlenmiş olarak Azerbaycan, Rusya, Almanya ve Hollanda'ya satılmaktadır. Alabalık üretimindeki artış, balığın farklı şekillerde değerlendirilebilme arayışlarını da beraberinde getirmektedir. Tarımsal üretimin bütününde olduğu gibi su ürünlerinde de işlenmiş ürünler daha yüksek fiyata alıcı bulmakta ve katma değeri yüksek ürün haline gelmektedir. Elazığ'da Keban Alabalık İşletmesine ait 1000 ton/yıl kapasitesi olan bir balık işleme tesisi mevcuttur. TÜİK verilerine göre 1996-2012 yılları arasında Elazığ ilinde yetiştiricilik yoluyla üretilen toplam balık miktarı yıllar itibariyle Tablo 2'de verilmiştir [1].

Tablo 2. Elazığ ili balık yetiştiriciliği verileri [1].

Yıllar	Su Ürünleri İşletme Sayısı (Adet)	Yetiştiricilik Kapasitesi (Ton / Yıl)	Yetiştirilen Balık Miktarı (Ton / Yıl)
1996	1	10	10
1997	2	180	180
1998	3	200	200
1999	4	200	200
2000	5	330	330
2001	6	281	281
2002	7	323	323
2003	10	346	346
2004	13	397	397
2005	14	463	463
2006	28	1860	735
2007	39	2180	1973
2008	55	5105	4223
2009	63	8360	5500
2010	113	22085	8010
2011	146	30010	14868
2012	160	32160	15000
2013	162	32555	-

Keban ve Karakaya Baraj Göllerinde toplam su alanının %3'lük kısmı olan 28.881 hektarlık alan balık yetiştiriciliğine tahsis edilmiştir. Tahsis edilen 28.881 ha'lık bu alandan 151.500 ton/yıl alabalık üretiminin mümkün olabileceği düşünülmektedir. Bu üretim, ülkenin kalkınma hızı %5 olduğunda 20 yıl sonra gerçekleşebilecektir [2].

Elazığ ilinde, ağ kafeslerde balık yetiştiriciliği uzun yıllardan beri yapılmaktadır. Başlangıçta dalga almayan, korunaklı sığ sularda yüzdürücü olarak plastik bidonların ve fiçilerin kullanıldığı kafeslerde yetiştiricilik yapılırken, günümüzde dalgalı, akıntılı su şartlarına dayanabilen yüksek yoğunluktaki polietilen (HDPE) kafesler kullanılmaktadır [4].

Avcılık

Elazığ ilinde su ürünleri avcılığı Hazar Gölü ile Keban, Karakaya ve Kalecik Baraj Göllerinde yapılmaktadır. Elazığ'da su ürünleri avcılığıyla uğraşan ve Su Ürünleri Kayıt Sistemi (SUBİS)'ne kayıtlı ticari amaçlı su ürünleri ruhsat tezkeresi olan; 210 balıkçı, 186 gemi ruhsat tezkeresi ve 81 adet amatör balıkçı ruhsatı almış balıkçı bulunmaktadır. Yine Elazığ ilinde kiralaması yapılmış 16 su ürünleri avlak sahası ve bu rezervuarları kiralamış 16 adet S.S. Su Ürünleri Kooperatifi ve şahıs bulunmaktadır [3].

Elazığ'ın Sivrice ilçesi sınırlarında yer alan Hazar Gölü'nde doğal olarak bulunan dört balık türü (Capoeta umbla, Alburnus heckeli, Aphanis asquamatus ve Orthrias angore eregliensis) ile göle sonradan bırakılan aynalı sazan (Cyprinus carpio) olmak üzere toplam beş balık türü yaşamaktadır. Bu balık türlerinden sadece siraz balığı (Capoeta umbla)'nın ekonomik değeri olup, avcılığı yapılmaktadır. Keban Baraj Gölü'nde 6 familyaya ait 22 tür ve alt tür bulunmaktadır [5]. Bu balık

türlerinden ekonomik değeri olan 8 tür balığın (Cyprinus carpio, Capoeta trutta, Barbus rajanorum mystaceus, Barbus xanthopterus, Leuciscus cephalus, Acanthobrama marmid, Chalcalburnus mossulensis ve Chondrostoma regium) avcılığı yapılmaktadır. Keban Baraj Gölüne sonradan stoklanan tatlı su istakozu (kerevit) (Astacus leptodactylus) rezervuara uyum sağlamıştır. Keban Baraj Gölü Ağın avlak sahasında 4700 hektarlık bir alanda kerevit avcılığı yapılmaktadır. Karakaya Baraj Gölü'nde ekonomik değeri yüksek olan Aspius vorax ile Barbus grypus türleri avlanmaktadır. TÜİK verilerine göre 1995-2012 yılları arasında Elazığ ilinde avlanan toplam balık ve kerevit miktarları yıllar itibariyle Tablo 3'de verilmiştir [1].

Tablo 3. Elazığ ili balık ve kerevit avcılığı verileri [1].

Yıllar	Su Ürünleri İşletme Sayısı (Adet)	Yetiştiricilik Kapasitesi (Ton / Yıl)
1995	1559	2.955
1996	1366	8.100
1997	1527	8.050
1998	1526	16.350
1999	1300	11.620
2000	1145	12.220
2001	1217	32.000
2002	1219	25.000
2003	1236	37.050
2004	1214	30.000
2005	1318	27.000
2006	1381	36.000
2007	1128	45.000
2008	933	38.000
2009	895	35.000
2010	964	72.000
2011	958,2	69.500
2012	841	50.000

Sonuç

Dünyanın gözünün sulardan sağlanabilecek protein kaynaklarına döndüğü çağımızda su ürünleri, hem sağlıklı hem de besleyici olmasıyla önem kazanmıştır. Birçok su canlısının üretim ve yetiştiriciliği için yeterli su potansiyeline sahip olan Elazığ ilinde, son beş yılda balık yetiştiriciliğinde 14.9 kattan fazla kapasite artışı ve buna bağlı olarak da üretim artışı görülmüştür. Bu artışlar, ülkemizdeki alabalık yetiştiriciliğinde Elazığ'ın birinci sırada yer almasına neden olmuştur. Keban ve Karakaya Baraj Göllerinde balık yetiştiriciliğine tahsis edilmiş olan 28.881 ha'lık alanda 151.500 ton/yıl alabalık üretiminin mümkün olabileceği düşünülmektedir. Üretimdeki artışa paralel olarak, ürünün işlenmiş ve dondurulmuş olarak tüketiciye ulaştırılması için entegre tesislerin oluşturulması, kafeslerin yapımı için gerekli olan malzemelerin ve çeşitli ağların imalatı, balıkların beslenmesinde kullanılacak farklı özelliklerdeki yemlerin üretimi gibi pek çok yan sanayinin kurulmasıyla birlikte, il ekonomisine önemli derecede katma değer ve istihdam sağlanabileceği öngörülmektedir.

Kaynaklar

- [1] Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 1995-2012. Su Ürünleri İstatistikleri. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/balikkilidagitimapp/balikkilik.2ul>
- [2] Sağlam, N. Özdemir, Y. Sarıyüpoğlu, M., 2008. Elazığ Su Ürünleri Sektörü (Bugünü, Geleceği ve Bazı Fizibiliteler). T.C. Elazığ Valiliği, 269s.
- [3] Anonim, 2013. Elazığ Tarım İl Müdürlüğü, Proje Şube Müdürlüğü, Su Ürünleri Üretimini Geliştirme Projesi.
- [4] Dikel, S., 2005. Kafes Balıkçılığı. Çukurova Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Yayınları, Yayın No: 18, Adana, 214s.
- [5] Ekingen, G., Sarıyüpoğlu, M., 1981. Keban Baraj Gölü Balıkları. Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 6 (1-2), 7-22.

GAKGO MU, GAKGOŞ MU?

Rıza BARUT
Elektrik Mühendisi

Harput'ta gakgo,
Mamuratü'l Aziz'de gakgo,
Elaziz'de gakgo,
Eski Elazığ'da gakgo,
Son onbeş - yirmi yılda oldu gakgoş...

Harput ve yöresinde, özellikle kırsal kesimlerde yüzyıllar boyunca ev haklı tarafından ağabeye hitap şekli gakgo... Ya da komşu çocukları için kardeşe hitap şekli gakgo... Hele bu hitabın içinde bir de delikanlılığa yeni adım olan atmış genç delikanlıma sevgi ve merhamet yüklü bir hitap şekli gakgom... Bir büyüğün küçüğüne seslenişi, kulağa en hoş gelen hitap şekli gakgom... Gakgo demek; kardeş demek, Gakgo demek; ağabey demek, Gakgo demek; amca demek, Gakgo demek; kendini bilen yiğit, mert, delikanlı demek, Gakgo demek; dost, arkadaş demek, Gakgo demek; cömert, misafirperver kimse demek, Gakgo demek; güven demek, Gakgo demek; saygı demek, Gakgo demek; sevgi demektir.

Gakgo; manevi duyguyu ön planda tutan, efendi, mert, sözünü tutan, dürüst, namuslu, kimsenin namusuna göz dikmeyen, tarih ve geleneğine bağlı Harput beyefendisi ve delikanlısı idi.

İnsanımızın birbirlerine karşı adeta bir tebessümyüdü... Sonra gakgo oldu gakgoş; Müzik etkinliklerinde, konserlerde, folklor etkinliklerinde, Meşk alemlerinde, siyasi mitinglerde ve nihayet maçlarda ve futbol sahalarında, "Gakgo"yu gakgoş yaptılar.

Bunun için birileri adeta birbirleriyle yarıştılar.
Harput kültürünü, Elazığ kültürünü gakgoşlaştırdılar.
Gakgo'yu unutturdular, gakgoşu simge yaptılar.
Gakgo oldu gakgoş,
Alemlerde,
Meşklerde,
Eğlencelerde,
Sokak kabadayılarında,

Mafya özentilerinde kendini gösterdi gakgoş... Harpu'un malum kişileri için yazılan ve söylenen türkülerinde kendini gösterdi gakgoş... Emoş, Fidoş, Mamoş, Gakgoş... Gakgo oldu gakgoş uzun havalamızdan, gazellerimizden önce okunan şiirlerde... Serhoşlar, Berdoşlar, Gakgoşlar... Gakgo oldu gakgoş; gazete köşelerinde, en yetkili ağızlarda, kendini kültür adamı sayan kültür mafyasında...

Hatta ve hatta Elazığ için patentini alalım dediler.
Gakgoş sizin olsun.
Bana geri verin gakgo'yu ve gakgom'u.

Yard. Doc. Dr. Ahmet Tevfik OZAN

HARPUTTA ÜÇ AMERİKALI

Geçen günlerde, Elazığ İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nde görevli bir arkadaşımızın hediye ettiği takvimi, bir arkadaş grubuyla inceledik.. Harput'un, Osmanlı'nın son yılları ve Cumhuriyet'in ilk yıllarına tekabül eden bir zaman diliminde, ya ilkel fotoğraf makinalarıyla çekilmiş, ya da usta ressamların çizgilerinden çıkmış resim ve gravürlerini hayretle ve birazda gıpta ile izledik...

Gerçekten bugün, adeta kurak dağ sırtları hüviyetinde olan mekanlar o yıllarda fevkalade güzel bir mimari ve bir peyzaj ile inşa edilmiş rüya şehirler gibi görünüyordu... Bugün Çocuk Esirgeme Kurumu'nun bulunduğu yerde inşa edilmiş Harput Amerikan Koleji'nin resmini görünce, bundan yirmi yıl önce Harput'ta İmam Efendi Türbesi'nin kuzeyinde bulunan bir bağ evi ve kesme beyaz taşlarla yapılmış üzerinde İngilizce Kitabeleri bulunan etrafı zambaklarla çevrilmiş üç amerikalıya ait mezar aklımıza geldi.

Bundan bir müddet önce, adı geçen mezarlığın ve üç Amerikalı misyonere ait mezarın akibetini, neredeyse Harput'un çevresini karış karış bilen eski Harput Muhtarı Feyzi KAHRAMAN'a sorduk... Cevaben "Vallahi... bahsettiğiniz mezarlığı ben de biliyorum... ancak muhtemelen defincilerin hışmına uğradı... taşlarının söküldüğünü ve mezarlığın darmadağın olduğunu duydum" dedi.

Bu hadise, bizleri ziyadesi ile üzdü... Herkes biliyor ki ; bugün Türkiye, "sözde ermeni soykırımı" iddiası ile uluslararası bir kuşatma altındadır. Bu mezarlık, Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün hatta Fırat Üniversitesi Tarih Bölümü'nün koruması altına alınmış olsaydı, Elazığ'a gelen her yabancı resmi heyet ve turist grubu çok iyi tanıtımı yapılmış bir yol takip edilerek buraya götürülür ve gezdirilirdi...

Çok kuvvetle muhtemeldir ki; bu mezarlığı gören yabancılar hayretle "iyi ama üç Amerikalı misyonerin burada ne işi var?" sorusunu sorabilirlerdi.

İşte o zaman, bizler lisan-ı münasiple, Osmanlı'nın son yıllarını... Amerika, İngiltere, Fransa, Almanya ve Rusya'nın azınlık politikalarını ve azınlıklar üzerinde tatbik ettikleri beşinci kol faaliyetlerini anlatır ve "işte kanıtı..!" diyebilirdik...

Tarihi, coğrafyası, kültürü ile yağmalanan Harput'ta, ne yazık ki; bugün dünya kamuoyuna anlatacağımız Amerikan, Fransız ve Alman Kolejleri'nden arta kalmış bir tek taş parçası bile yok...!

Hep "Elazığ'da, bu güne kadar gelmiş geçmiş medeniyetlerle ilgili, yetkililer niçin Elazığ'ı karış karış gezerek medeniyet köşe taşlarının envanterini çıkarmamışlardır?" sualini sorar dururuz...

Bu hadise, bu sualini yaşamış bir cevabı değil midir?

Av. Hayrettin KENT

Sizlere Elazığlı bir yazar ile bu yazarın “Yığıkili Zülküf” isimli romanını tanıtmak istiyorum.

Bir Pazar günü , bir gazetede Yığıkili Zülküf isimli bir roman eleştirisi gördüm. “Yığıkili Zülküf” isimli romanın eleştirisini okumam üzerine kitap ilgimi çekti. Bu isim benim Üniversiteye girişimin ilk yıllarında Elazığ’da namını duyduğum bir kabadayıydı. Romanın eleştirisini okudum. Kitaba ilgim daha da arttı. Bunun üzerine Ankara’daki kitapçılarda Yaba Yayınlarından çıkan bu kitabı aramaya koyuldum. Bir AVM’deki kitapçıda iki adet buldum.

Kitabın yazarı bir hemşehrimizdi, Aziz Aydın Doğan. 1947 yılında Keban’a bağlı Piran’ın Lorikan köyünde doğan, Kesrik’te yetişen, küçük yaşlarda zanaat dallarında çıraklığa verilen, daha sonra Ankara’da tiyatroya ve edebiyata heves eden benim kuşağımdan bir yazar. İlk öyküleri, 1976 yılında, Ankara’da “Savaş Gazetesi”nin sanat sayfaları başta olmak üzere, “Radyo Televizyon Dergisi”, “Başkent”, “Çiğ” v.b dergilerde yer aldı. 1979 yılında “Yaba” sanat edebiyat dergisini kurdu. Yazarın yayınlanmış kitapları, Afişte Ölen Adam, Kör Pencere, Delioğlan ve Diğerleri, Kara Fıkralar, Islak Kaldırımlar, Bir Taşralı Gencin Öyküsü, Gece ve 2013 Ekim ayında yayınlanan “Yığıkili Zülküf”.

Bu roman, günümüzün Türkiye’si’nin edebiyat ortamıyla iki nedenle ayrılabilir; dil ve elle tutulur hikaye örgüsü . Hikayenin kahramanı Yığıkili Zülküf, adını şimdi bir mahalle olan , o zamanlarda köy olan Yığıki’den alır. Bu kenar mahalle ise Harput denen antik kentin ovasında kurulan şimdiki Elazığ’ın bir ucundadır.

Öyleyse bu hikaye o kenti de anlatmalı. Elbet, o ve diğerleri hikayeye dahildir. Hem kentin hem de Zülküf’ün dramı bir bütündür. Ama, insan her şeyin önündedir. Çünkü, insan aynı zamanda siyasal bir varlıktır. Yazar, romanında kadim Harput’un tarihi, coğrafyası ve insan özelliklerine oldukça sık vurgu yapıyor.

Yazar romanını iki bölüm olarak yazmış. Birinci bölümü Kadim Harput, bu yörede yaşayanlar ve yaşananlar. Sonra Mezre. Mezre’nin köyleri; Bu köylerin eksi ve tarihsel isimlerini vurguluyor.

Holveng, Kövenk, Hoğu, Holpeng, Aşvan, Kürdemlik, Çöteli, Mığı, Pekinik

Harputtan Mezre’ye göçün nedenlerini anlatan yazar, bu arada kadim Harput’u “ Kırk makamlı türkü ve şarkı okunan seslerin kenti” olarak tanımlıyor.

Saba, Hüzzam, Acem Aşiran, Acem Kürdi, Rast, Mahur, Hicaz, Hüseyini, Karciğar, Takvan, Divan, Kürdi, Kürdili Hoyrat, Beşiri Hoyrat, Muhayyer. Bu makamları sayan yazar, daha sonra ise Harput Müziğinin ustalarını yad ediyor. Hafız Osman, Hacı Ömer, Çataloğlu Mahmut, Türkücü İsmail, Küçük Mustafa, Mazlumzade Hafız Mehmet Efendi, Çorbacioğlu Mustafa, Hilmi Efendi, Çandar Hoca, Devriş Hafız, Korukoğlu Şevki Efendi,

Yazar, kadim Harput’ta yaşayanların kardeşliğine vurgu yaparken, yaşayanların meslek ve isimlerini gözler önüne seriyor. Kilhane, Nalbathane, Bezirhane, Zahiracı Hacı Mehmedefendi, Postçu Parçıklı Said, Yemenici Ali Rıza, Kahvehane, Halıcı Acem Rukneddin, Atder Yakup, Ziyetçi Agepsimos, Bakkal Aram Zeytunoğlu, Gümüşçü Rabban Abo, Dolapçı Bekir, Sünnetçi Şükrü, Dişçi Gabo, Ciltçi Arap Abdo, Kürdemlikli Berber Ömer Çavuş.

Yazar romanın bu kısmında tarihsel olayları ve kadim Harput’ta 1914-15 olaylarının izlerini , Şeyh Said İsyanını, Dersim İsyanını anlattıktan sonra romanın asıl kahramanı Yığıkili Zülküf’ün hikayesine dönüyor.

1934 yılında Yığıki köyünde doğan, 9 Şubat 1968 tarihinde Elazığ Yemenciler Çarşısında bir gece bekçisi tarafından arkadan vurularak öldürülen Zülküf Kar. İri yapılı, uzun boylu, kıvrıkcık saçlı, yüz kilo ağırlığında, yoksulun ve güçsüzün yanında bir kabadayı. PTT çalışanı İslam Bey’in oğlu. Korkusuz, gözü gönlü tok, saygıda kusur etmeyen, zalimden alan ve zulme uğrayanlara veren, Ankaralı Kürt Cemali’nin de arkadaşı olan Elazığlı Robin Hood.

Yığıkili’nin haince öldürülüşünden sonra, gece bekçisi Hasan tutuklanıyor. Nefsi müdafaadan kısa zamanda tahliye ediliyor. Tahliyesinin haftasında caddede yürürken vuruluyor. Bekçiyi öldüren kişi ise yakalanmıyor.

Yazar, Zülküf’ün öldürülmesinden sonra, Zülküf ağıtını kendi anlatımıyla şöyle hikaye ediyor.

“Elazığ Demirciler Sokağında, Demirci Sıtkı örsün üstündeki işi yarım bırakmıştı. Belli ki içinde harlanan ateş, onu işi yarım bırakmaya itmişti, önündeki sinide alışığı olduğu mezeler vardı, tırtıklı yeni rakı şişesi dibe inmiş, kemerli cam bardakta bir yudumluk dem duruyordu. Tütün tabakasının kapağı açık, sigara tablası izmarit doluydu, sekiz köşeli şapkası başından eksik olmayan bu aziz adam kadim Harput’un toprağındandır, salaş demirci dükkanında saban pullukları, tırpan, diğren, orak, dehre ve dövme demirle şekillendirilmiş bir yığın takım taklavatın arasında nemlenmiş gözlerinden silinmeyen, geçmiş bir hayatı, nağme denen insan sesiyle Zülküf’e yolluyordu.”

“İnişte , yokuşta ata binmezdim
Zülküf’üm kurşuna boyun eğmezdim
Yanımdan değseydi belki ölmezdim
Neden anam neden kaderim böyle
Beynimden vuruldum gel otur ağla
Yığıki bağlarının meyvesi değdi
Zülküf bir kurşuna boyun eğdi
Atılan kurşunlar Zülküf’e değdi
Neden anam neden kaderim böyle
Beynimden vuruldum gel otur ağla”

Senarist Hüseyin Çelik, bu hikayeden oldukça etkilenmiş. Yığıkili Zülküf’ün hikayesini Vefa isimli bir sinema filmi olarak Elazığ ve Diyarbakır’da çekeceğini Elazığ basınından öğrendim. Bundan dolayı da mutlu oldum. Buram buram tarih kokan bu şehirlerin dünyaya gösterilmesine katkı sağlayacağı inancı ile kitabın yazarının yüreğine sağlık diyorum ve emeğinden dolayı teşekkür ediyorum. Film çalışmalarından ötürü de senarist ve film yapımcılarına başarılar diliyorum.

ÖLDÜKTEN SONRA YAŞAYANLAR

Hadi Önal

Yaratılan her varlık gibi insanoğlu da günü gelip nefesi tükenince fani dünyadan ebedi âleme göç edecektir. Ölüm, dünyada yaşanan hayatın sona ermesi ve ebedi hayatın başlamasıdır. Bu göç ile birlikte sevap ve günah defterleri de kapanır. Ancak, peygamberimiz Hz. Muhammed; “İnsanoğlu öldüğü zaman, bütün amellerinin sevabı da sona erer. Şu üç şey bundan müstesnadır”, dedikten sonra müstesna olanları sıralar: “Sadaka-i câriye, istifade edilen ilim, kendisine dua eden hayırlı evlat.”

Hadiste ifade edilen sadaka-i câriye, hayrı devam eden iyilik demektir. Herkesin faydalandığı ve varlığı devam ettiği müddetçe de sevabı devam eden hayırlar. Nedir bunlar? İçerisinde ibadet edilen cami ve mescitler; eğitim yapılan okullar; yollar ve köprüler, çeşmeler, sebiller, hanlar, hamamlar... İşte bu saydıklarımız sadaka-i cariyedir. Allah'ı Azimüşşan'ın eşrefi mahlûkat olarak yarattığı insanların hizmetine sunulan bu yapıları yapanların, yapımına katkı sağlayanların amel defteri kapanmaz ve sevapları da sürekli olur.

Bugün Elazığ'ımızda yaptıkları eğitim kurumları ile adlarını ölümsüzleştiren ve amel defterleri açık olan ve olacak olan insanlarımız vardır: Kaya Karakaya, Mehmet Koloğlu, Bedri Sever, Gazi Kamil Ayhan, Musa Coşkun, Erdoğan

Yaramanoğlu, Ekrem Uzel, Celal İlaldı, Gönül-İhsan Tangülü, Bedriye Çetinkaya, Mehmet-İfaket Gülaçtı, İbrahim Gök, Tuncay Küçüközer... Bir kısmı ebedi hayata intikal etmiş olan bu kişilerin amel defterleri kapanmamıştır. Onlar, birer eğitim kurumu yaptırarak çocuklarımıza armağan etmiş yüce gönüllü kişilerdir. Amel defterleri kapanmayacak olan bu hayır sahiplerini bir defa daha saygıyla ve mihnetle yâd ediyor ahrete intikal edenlere de Allahtan rahmet diliyorum.

Böylesi bir yazıya sebep, 16 Kasım 2013 tarihinde Manas Gönül ve Kültür Evi'nde ahde vefanın bir güzel örneği sergilenerek okul yaptırarak çocuklarımızın okumasına vesile olan bir hayırsever, ölümünün 11. yılında anılması oldu. “Öldükten sonra da yaşamak istiyorsanız geride ölmez bir eser bırakınız.”, diyen İslam'ın 4. Büyük Halifesi Hz. Ali'nin öğüdü doğrultusunda okul yaptırarak adını ölümsüzler kervanına yazdıran, bugün çocuklarımıza hizmet verilmesine vesile olan, bu toprağın yetiştirdiği bu güzel insan, Salim Hazardağlı'ydı. Hazardağlı, ilimizin Cumhuriyet Mahallesinde kendisine ait 2559 metrekare arsa üzerinde kendi adıyla bir okul yaptırmıştı.

Manas Gönül ve Kültür Evi'nin gerçekleştirdiği 106. Manas Şiir ve Musiki Günlerine konuk olan Elazığ'ımızın yetiştirdiği bu güzel insan Salim Hazardağlı kimdi?

Salim Hazardağlı, 1917 yılında Elazığ' da dünyaya gelmiş, ilk orta ve Lise öğrenimini Elazığ' da tamamladıktan sonra 1939 yılında Ankara Hukuk Fakültesinden mezun olmuştu. Uzun yıllar, savcılık ve hâkimlik görevlerinde bulunduktan sonra serbest avukat olarak çalışan Hazardağlı, 1960 yılında kurucu meclis üyesi, 1966 yılında ise Elazığ Senatörlüğü yapmıştı. Evli ve 4 çocuk babası olan Hazardağlı, İstanbul Vatan Hastanesi'nde 19 Kasım 2000 tarihinde vefat etmiş, TBMM'de yapılan törenden sonra çok sevdiği Elazığ Asri Mezarlığında toprağa verilmişti.

Salim Hazardağlı'nın oğlu İsmet Hazardağlı, torunu Nilü Hazardağlı'nın da hazır bulunduğu Manas Gönül ve Kültür Evi'nde Eğitimci, yazar eski Belediye Başkanı Şükrü Kacar, Eğitimci Muammer Aksoy, araştırmacı yazar Zekeriya Bican Salim Hazardağlı'yı hatıralarıyla ve çeşitli yönleri ile anlattılar. Merhumun oğlu İsmet Hazardağlı ile torunu Nilü Hazardağlı baba ve dedeleri ile duygularını dile getirdiler.

Araştırmacı –yazar Yurdal Demirel ile Elazığ sevdalısı Ziya Çarsancaklı'nın telefonla katıldığı bu anma toplantısında söz alan Salim Hazardağlı ilkokulu'nun Kurucu Müdürü Fethi Ahmet Gül, Hazardağlı'nın dünyaya sevgi penceresinden baktığını ve üç büyük sevgi ile dünyayı kucaklamaya çalıştığını söyledi. Çocuk sevgisi, ağaç sevgisi ve Elazığ sevgisi... Yaptırdığı okul ile amel defteri kapanmayan, tarıma verdiği önemle özellikle de yetiştirdiği ve ismi ile anılan elması ile tanıdığımız bu Elazığ sevdalısının sonsuz rahmet, saygı ve şükranlarımızla yâd ediyoruz

Edebiyat, şiir, müzik gibi gönül dünyamızın ihtiyaçlarını gideren eserleri ile günümüze olduğu kadar yarınlarımıza ışık olan yazar, şair ve sanatkârlara, Elazığ'ımızın eğitimine hizmet için okul yaptıranlara, vakıf kurarak halkımızın ihtiyaçlarına çare olanlara, burs vererek gençlerimizin okumasına vesile olanlara, ibadet için camii inşa edenlere, çeşme ve sebillerle insanımızın susuzluğunu giderenlere Elazığ olarak, Elazıglılar olarak şükran ve minnet borçluyuz. Allah amel defterleri açık böylesi hayırseverlerden razı olsun.

ELAZIĞ'IN DIŞARIDAKİ YÜZLERİ

“Ziya Çarsancaklı”

Mehmet Şükrü BAŞ

E-mail: mehmet_sukru_bas@mynet.com

Değerli okurlarım!...

İkincisini geçen hafta yayınladığım “Elazığ'ın dışarıdaki yüzleri” başlıklı yazı dizimizin üçüncüsünde;

**

Seviyorum insanları her biri gökten mahım
Beni sevmeyenlerle pek karşılaştırmam Allah'ım.

**

Diyen yüreği sevgi ve seveda dolu bir mütefekkeri, bir ulu çınarı, bir canlı tarihi yani Ziya Çarsancaklı Beyefendiyi sayfama konuk etme şerefine nail oldum.

Böyle bir fırsatı bulduğum için cidden bahtiyarım.

*

ZİYA ÇARSANCAKLI
(Doğumu, sürgün yılları ve hayatı)

*

Çarsancaklı eşrafından Bedri Çarsancaklı'nın oğlu olan Ziya Çarsancaklı kendi ifadesiyle 1925 yılı sonlarında dünyaya gelir. 03 Temmuz 1926 tarihinde altı aylık bebek iken sürgün hayatı başlar. Ailesiyle birlikte Afyonkarahisar'a sürgüne gönderilir.

Oradan talepleri üzere Konya'ya,
İki yaşına geldiğinde de İstanbul'a nakledilir.

1928 yılında gelen bir genel ayla ailesiyle birlikte yeniden atalarının ayak izlerinin bulunduğu Elazığ'a gelirler.

1963 yılına kadar kendi toprağında yani Elazığ'da yaşar.

1963 yılında ailesiyle birlikte yeniden İstanbul'a göç ederler.

Odur budur ailecek İstanbul'da ikamet eder Çarsancaklı ailesi...

**

Ana rahminden geldim pazara,
Bir kefen aldım döndüm mezara

Diyen Ziya Çarsancaklı dünyaya Yunus gözüyle bakan bir mütefekkeridir. Onun nazarında dünyanın değeri, insanın, kazancı sadece iki metrelik beyaz bir kefenden ibarettir.

**

Yavuz Sultan Selim Han Çaldıran seferinden dönerken Tunceli'de isyan alametlerini görür Ziya Çarsancaklı'nın dedelerinden Kulualp'i (Kulağa) altmış yedi köyü içine alan Çarsancak beldesinin Sancak beyliğine tayin eder ve kendisine altın kabızalı bir kılıçla bir beraat hediye ederek onu taltif eder. O kılıç hayatı bir roman olan bu ailenin göçleri esnasında çalınır ve bütün aramalara rağmen bulanamaz.

Yavuz Sultan Selim Han Hazretlerinin sancak beyi tayin ettiği Kulualp'in (Kulağa) on üçüncü göbekten torunu Ziya Çarsancaklı hala yüreği Elazığ'da, kendisi İstanbul'dadır.

Annesi Hazreti Abbas soyundan gelen Sekrat'lı İbrahim Beyin kızı Ali Bey'in kız kardeşi Tahire Hanım efendidir.

Ziya Çarsancaklı okuyazarın bulunmadığı o dönemlerde hatırı sayılan bir eğitim görür. Üç erkek, iki kız kardeşin ortancasıdır.

O güngörmüş, o sürgün görmüş, çilekeş insan hanedan bir aileden gelmesine rağmen “Düşmez kalkmaz bir Allah” sözünü hayata geçirircesine fakru zaruret içerisinde bir hayat sürmüş, kıtlık görmüştür. Buna rağmen asaletinden hiç bir şey kaybetmeden her zaman ve her zeminde fakirin fukaranın hamisi olmuş, sofrası yerden kaldırılmamıştır.

Baba Bedri Çarsancaklı bu günleri anlatırken bir şiirinde:

**

Varsa hayatta eğer her derde deva tek paradır
Parasızlık mı dedin merhemi yok bir yaradır.

**

Derken oğul Ziya Çarsancaklı'da...

“Evet. Yokluk mahzuniyettir, hoş bir şey değildir. O halimizde dahi örf ve adetlerimize bağlılığımız, edebimiz, saygı ve sevgimizle, büyüğümüzü, küçüğümüzü bilmekle, duyduğumuz haz ve manevi gıda ile toktuk...”der.

İşte bu satırlar bir insanın gönül zenginliğini, asaletini, aileden aldığı o muhteşem edep ve terbiyeyi ortaya koymaktadır.

Sayın Çarsancaklı tarihe ışık tutacak bütün bu bilgileri “Hatıralardan Bir Demet Dert Yumağı adlı 275 sahifelik büyük boy kitabında yayınlarak birkaç kitabı ile birlikte tarihimize mal edilmek üzere gelecek nesillerimize emanet etmiştir.

**

Duymaz dürtümü Felek,
Örtmez örtümü Felek,
Söndürdüğü ocaklar,
Bilmem tüttü mü Felek?

**

Ziya Çarsancaklı 1928 affıyla Elazığ'a geldikten sonra eğitimine Harput'ta, Harput'un mezreye inşiyle de şimdiki ismiyle Elazığ'da devam etmiş 1937 yılında Elazığ'a teşrif eden Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü karşılamak üzere de okulu ve sınıfıyla birlikte karşılamaya giderek cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Atatürk'ü bizzat görme şerefine nail olmuştur.

ŞAİR VE YAZARDIR ÇARSANCAKLI ZİYA BEY

**

Divan çökmüş, kalem kırık, kâğıt boş
Güneş batmış, ay dumanda hava loş

**

Diyen Ziya Çarsancaklı şiirleriyle de gönüllerde yer eden bir şairimizdir. Bizler onun hakkında elbette ki yorum yapma salahiyetinde değiliz, onu gereği gibi takdim de edemeyiz. Bu bizim boyutumuzu aşar, boyumuzu da. Ancak onun affına sığınarak birkaç şiirinden birkaç örnek vermek isteriz....

“Memleketim cennetim” diyen bu büyük ustanın!..

**

Vatanım bedenimsin, Elazığ yüreğimsin
Yorgun geldim yol bitti, aç bağrım İrem'imsin

**

Bu iki dizelik beyti onun vatanını milletini ne kadar çok sevdiğinin ispatıdır. Esasen onun yüreğinde sevgiden, saygıdan edepten, hayâdan başka bir şey yoktur. Ben onunla konuştuğum zaman saygı, sevgi ve edebin nelere kadir olduğunu anlarım.

Yüreği vatan sevgisiyle dolu şairimizin "Boğaziçi" başlıklı bir şiiri vardır ki onu siz değerli okurlarımla paylaşmayı bir görev addettim.

İşte o şiir:

**

Rengârenk desen vermek yatıyor bu amaçta
Açmış manolya, susam şu karşiki yamaçta.

**

Ateş Böceği, Çiğdem, Ebrulu, Pembe, Sarı,
Dekorda (BEN) oluşmuş, küçücük saksı Nar'ı.

**

Çıkmış şu köşecikten Nevruz der Bende varım,
Sümbüller bir yanında, bir yanda Lalezarım.

**

Gülgüne düşmüş Şebnem oluvermiş GÖZYAŞI
Erguvanların fona sırma çeken nakışı.

**

Gülşene veren Haz'ı Bülbüllerin avazı,
Konar dalını görmez, vuslattır hep niyazı.

**

Nur'dan ebemkuşağı, Yedi renkli köprüsü,
Dökülen Yıldızla Ay, Semadan vermiş süsü.

**

Çeyrek Asır yaşadım içinde, bakar kördüm,
Neden sonra SUDAKI bu PARKI ancak gördüm.

**

Kim ihtişamı tersim eylemiş bu biçimde,
Birlikte iki yaka yüzer BOĞAZIÇİNDE.

**

Bir Ahh çektim ki Ah'tı, yüreğim kopacaktı,
Bir geminin dalgası PARKIMI BOZACAkti.

**

Değerli okurlarım!...

Ben bugün Ziya Çarsancaklı Beyefendiyi anlatma gibi zor bir görevi üstlendim. Elbette ki hatalarımız olmuştur. Bu hatamızdan siz değerli okurlarımla affına sığınıyor "Gönül parkının hiçbir zaman bozulmaması" temennisiyle o yüce insana sağlık ve esenlikler diliyorum.

Haftaya bu gün bir başka konuşumla birlikte olacağız inşallah.

O güne kadar kalın sağlıcakla...

KADİM ŞEHİR PALU

Süleyman YAPICI

Palu bilinen tarihi ile 4000 bir tarihi geçmişe sahip olup onlarca medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Palu tarihini, Harput tarihi ile ayrı düşünmek mümkün değildir. Çünkü her iki kadim yerleşim yeri aynı kültür ve medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Yani Palu ile Harput bir elmanın yarısı gibidirler.

Doğudan gelen medeniyetler önce Palu'yu fethetmiş ve orayı kendilerine merkez edindikten sonra Harput'u fethederek merkezlerini Harput'a nakletmişlerdir, Batıdan gelen medeniyetler ise önce Harput'u fethetmiş ve daha sonra da Palu'yu kendi topraklarına dâhil etmişlerdir. Tarihi süreç içinde bu şekilde devam ede gelmiştir.

Tarihi süreç içinde birçok medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan Palu; Balauos, Bala, Balu, Pala, Paluni, Palahovid, Palao, Şebeteria, Romanapolis, Asmosata, Arsamosata, Arsamsat, Arşemşat, Şimşat, Aşmuşat, Sumaysat, Samsat ve Palu gibi isimlerle anılmıştır.

Palu'nun ilk yerleşim merkezi olan Yarımca köyünün karşısındaki Haraba / Kharaba (Örencik) köyü yakınında Şimşat Kalesi denilen kalıntılar arasında bulunan tarihsel bir kent; Bizans çağında Asmosata diye anılmıştır. Asmosata adı, Ermeni ağzında Aşmuşat'a dönmüştür. Süryaniler kente Arşemşat, Araplar ise Şimşat, Sumaysat, Sümeysat diyorlardı. Kent, Palu'nun güneybatı yakınında Murat Irmağı'nın güney kıyısında idi. Arsamosata vb. adların öz biçiminin ne olduğu, hangi dilden geldiği, türediği, öğeleri, anlamı tesbit edilememiştir. Ancak bu adlar, kıyısında bulunduğu Murat suyunun o çağdaki adı Arsania'nın da içinde yer aldığı Arsa (akan) kök süzcüğünden türetilmiş olabilir.

Palu kelimesinin aslı Balu olup, Rum ağzında Balouos'du. Balabitene ise Elaziğ ile Çapakçur/Bingöl arasında olan Palu yöresinin adıdır. Balabitene, adının bir anlamı tesbit edilmiş olmayıp, yörenin Kappadokia dilinden gelme adı Hellenleştirilerek oluşan bir melez ad olabilir. "Balaba yöresinin yurdu" anlamıyla ortaya çıkmıştır ve bunun Balabitis (Balaba Yöresi) bölümü de Ermeni ağzında Bahakhovit'e dönmüştür.

İlk çağlardan günümüze dek Murat Koyağı'nda yaşamak bir tutkuya dönüşmüştür. Elazığ Ovası, Altınova, Kuzova, Çemişgezek, Ağın, Pulur, Palu ve Harput gibi nice yerleşim birimleri, Taş Devri insanının sığınaklarından Demir Çağı'nın görkemli kalelerine dek varan barınaklarıyla yöredeki yoğun yerleşimin geçmişten günümüze tanıklığını yapmaktadır.

Yöre çağlar boyu dinmeyen bir yurt edinme hırsının çalkantılarıyla dopdolu bir tarih yaşar. Bu, Doğu'nun yaşam kaynağı Fırat ve Murat ırmaklarıyla bunları besleyen kolların koyaklarına egemen olma isteğinin tarihidir.

Erken Demir Çağı'da Asur ve Urartu politikasının özünde de Murat ve Fırat'a "benim" diyebilme tutkusu yatar.

Diyarbakır'ın kuzeyinde Sophene bölgesi vardı. Buralara Urartular Şupani veya Şupa diyorlardı. Harput bölgesi adından gelen Sophene deyimi, zaman zaman Murat sağındaki Tunceli güneyi ve Dicle başında Eğil çevresini de kapsayan bir idari/etnik anlam taşıyordu. Daha eski adı İşşuva idi. Alzi, Çungüş, Ergani – Maden bölgesinin kuzey ve kuzeybatısını, Palu, Malatya civarını kapsayan bir bölgeyi ifade ediyordu. Hititler buraya Alşe adını vermişlerdi.

Ortaçağ döneminde yöre, başlıca iki önemli yola hâkim durumdaydı. Bunlardan birisi Malatya ovasından geçip, Fırat'ı Kömürhan civarında aşarak Hanzit üzerinden Murat nehri boyunca nehrin kaynaklarına doğru uzanan yoldu. Bu yolun en önemli özelliği Harput (Hısn-ı Ziyad) ile Şimşat (Arsamosata) gibi orta çağın iki önemli iskân merkezini birbirine bağlamasıydı.

Palu, bölgenin bilinen tarihinden Urartular dönemine kadar Sümerler, Şubaralar, Hurriler, Hititler, Asurlular gibi çeşitli medeniyetlerin hâkimiyetinde kalmıştır. Urartu kralı Menua tarafından fethedilen bölge içindeki Palu, Menua'nın başkenti ve gözdesi olmuştur.

Palu, Urartulardan sonra yine bölge tarihi itibarıyla İskitler, Medler, Persler, Partlar, Romalılar, Sasaniler, Bizanslılar, Müslüman Araplar, Emviler, Abbasiler, Hamdaniler, Büveyhoğulları ve Mervaniler'in hâkimiyetinde kalmıştır.

Selçuklu akınlarından sonra Çubukoğulları beylik temelini Palu'da atmış ve Palu, beylik merkezi olmuştur. Yine Belek Gazi Palu'yu kendine beylik merkezi olarak seçmiştir. Akkoyunlu Osman Bey Palu'ya yerleşerek Akkoyunluların Palu kolunu kurmuştur.

Bir dönem Harezmliler, Dulkadiroğulları, Akkoyunlular ve Safeviler hâkimiyetinde kalan Palu, Yavuz Sultan Selim zamanında Osmanlı hâkimiyetine "Palu Hükümeti" statüsünde imtiyazlı olarak girmiştir. Palu bu imtiyazlı statüsünü Tanzimat dönemine kadar devam ettirmiştir.

Tanzimat'tan sonra kaza statüsüne alınan Palu, Diyarbakır Vilayeti Ergani Sancağı'na bağlanmıştır. Cumhuriyet döneminde ise Elazığ'a bağlanmıştır.

MALATYA'DA ELAZIĞ'DA

Yavuz Bülent BÂKİLER

Malatya'da, Elazığ'da Türkmen beyleri
Ve Türkmen kadınları: ipek ibrişim.
Alın götürün beni, buralarda yok işim,
Kızları anam bacım, erkekleri kardeşim.

Malatya'da, Elazığ'da bizim dilimiz
Kaşgarlı Mahmud'un güzel kamusu.
Bülbül şakıması, sümbül kokusu
Fırat'ta çağlayan bir köpüklü su.

Malatya'da, Elazığ'da türkülerimiz
Gönül dünyamıza çekilen bayrak
İşte Harput türküleri: Yumuşak, ak pak.
Üstelik, anamızın sütü gibi sınımsız...

Malatya'da, Elazığ'da bahçelerimiz
Şekerpare kayısı, dut, ceviz.
Haram lokma girmeyen mübarek evlerimiz
Rızkımız da ırkımız gibi tertemiz!

ÖRNEK BİR DAVRANIŞ

Salih ÖZBULUT

Vakıf Yönetim Kurulu Üyesi

Vakfımız, kuruluşundan bugüne kadar birçok sosyal faaliyet, aktivite, bilimsel toplantı yapmış, Elazığ kültürüyle ilgili, özellikle müzik, folklor ve yaşam biçimini yaşatmaya çalışmış, bu nedenle de birçok gece tertiplemiştir. Son üç yıldan beri vakıf yönetim kurulu üyesi olarak belleğimde kalan etkinliklerden birkaçı; Elazığ Tanıtım Günleri, Harput Senfonisi, Kürsübaşı Gecesi, Elazığlı doktorlar, hukukçular ve bürokratlarla ayrı ayrı tanışma toplantıları yapılmasıdır. Eski yıllarda da bunlara benzer aktivitelerin yapıldığını hatırlıyorum. Ancak değişmeyen ve süregelen bir husus var. O da vakfımızın Elazığlı olup Ankara`da üniversite tahsili yapan hemşehrilerimize (gençlerimize, çocuklarımıza) burs vermesidir. Vakfımız bugüne kadar 3600 öğrenciye burs vermiş ve öğrencilerimizin okumasına ekonomik katkı sağlamıştır ve bu devam etmektedir.

Dergimizin bu sayısında, Mehmet Salih Tınarlı- Esin Tınarlı çiftinin iki çocuğundan biri olan Fatih Tınarlı`dan bahsetmek istiyorum. Tınarlı ailesi Elazığlı. Şimdi yaşamlarını İstanbul`da sürdürmektedirler. Bu çiftin iki çocuğundan biri olan FATİH TINARLI 23 Mayıs 1991 İstanbul doğumlu. Kendisi öğrenci olan; ancak biriktirdiği harçlıklardan vakfımıza bir öğrenci bursu veren bu kardeşimiz, Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde okumakta. Şunu belirtmek isterim ki anne ve babası bu evlatlarıyla gurur duymalı, iftihar etmelidir. Zira ben de bu hemşehrime, kardeşime gurur duyuyorum. Bu örnek davranışı tüm Elazığlı hemşehrilerimizden olanakları ölçüsünde beklemekteyiz. Senin bu davranışına sonsuz teşekkür ediyorum, şükranlarımı sunuyorum Fatih. Allah seni sağlıklı, mutlu, başarılı ve uzun ömürlü etsin.

Fatih TINARLI

Burs Veren Yardımsever Elazığ'lı Hemşehrimiz

VAKFIMIZ KANALIYLA 2013-2014 ÖĞRENİM YILINDA BURS VEREN YARDIMSEVER HEMŞEHRİLERİMİZ

1.	SALİH ÖZBULUT	25	25.	SERPİL SÜMER	2
2.	KOLİN İNŞAAT	20	26.	METİN YÜCEL	1
3.	MEHMET-NİHAT ÖZBAĞI	20	27.	NEJLA AKSOY	1
4.	VEHBİ BİLGİN	15	28.	BARIŞ AYDEN	1
5.	ERHAN PEKER	10	29.	FULYA AYDEN	1
6.	CEVAT PEKER	10	30.	BAFA PETROL	1
7.	KERİM-KADIRHAN SUNGUROĞLU	10	31.	HAMİT ZİYA GÖKALP	1
8.	İSMAİL ÇELİK	10	32.	EDİP GÜLTEKİN	1
9.	HARPUT HOLDİNG	10	33.	SERPİL DALOKAY	1
10.	HASAN BASRİ BOZKURT	10	34.	ONUR ÇAĞLAR	1
11.	HÜKMÜ PEKER	5	35.	ÖNER ÇAĞLAR	1
12.	AHMET AYDENİZ	5	36.	TİMUR DEMİREL	1
13.	MEHMET ÇAĞLAR	5	37.	SEMRA TÜRKÖZMEN	1
14.	İRFAN YURTEN	5	38.	MAHMUT KURTOĞLU	1
15.	SELAHATTİN ŞEREFİOĞLU	5	39.	NERMİN MİT	1
16.	HAYRETTİN KENT	5	40.	GÖNÜL MENGELİK	1
17.	ERDİNÇ FIRAT	5	41.	MURAT KATİBOĞLU	1
18.	CAHİT KÖKSAL	4	42.	ZEKİ YAVUZTÜRK	1
19.	SEVAL CELAYİR	3	43.	AHMET BİLHAN	1
20.	ÜNAL SABUNCU	3	44.	DOĞAN TAŞDELEN	1
21.	HABİB DAĞAŞAN	2	45.	KADİR BALCI	1
22.	MEHMET TINARLI	2	46.	NACİ TAŞEL	1
23.	ERDOĞAN YARAMANOĞLU	2	47.	KADİR AYDIN	1
24.	M.FETHİ GÜRBÜZ	2	48.	FATİH TINARLI	1
			49.	YENER GÜRTAŞ	1

KAYBETTİKLERİMİZ

- 1- 14/01/2014 DOĞAN SEVER'İN EŞİ
- 2- 17/01/2014 FARUK YALNIZ
- 3- 25/01/2014 ZÜLFÜ ALTINOK'UN ANNESİ
- 4- 01/02/2014 MUSTAFA DALOKAY'IN ANNESİ
- 5- 15/02/2014 MEHMET ÖZDEMİR
- 6- 27/02/2014 ORHAN FİKRİ ATAÇ
- 7- 28/02/2014 RIFAT TURAN
- 8- 23/03/2014 HÜSEYİN PALA
- 9- 21/04/2014 İ. HALİL ÇANAKÇI'NIN ANNESİ
- 10- 02/05/2014 HASİP MEMİŞOĞLU
- 11- 10/05/2014 GÜNER ÖZMEN
- 12- 30/05/2014 BAHATTİN UZUNDEDE
- 13- 03/06/2014 EDİP MEMİŞOĞLU

Sokullu Mehmet Paşa Cad. Ece Sok. No: 15/3
Dikmen/ANKARA
Tel: 0 312 4802880
Faks: 0 312 4803808
Eposta: info@elazigvakfi.org.tr
www.elazigvakfi.org.tr